

sij

VSEBINA

stran 4
POSLANICE DIREKTORJEV, I. DEL

stran 9
NOVA KOMORNA ŽARILNA PEČ IN NOVA
TRANSPORTNA LINIJA V ACRONIJU

stran 13
METAL RAVNE OBISKAL
INDIJSKI VELEPOSLANIK

Pravilno obrezovanje drevja ohranja drevo zdravo, uravnava njegovo zeleno obliko, velikost in rodnost. Zlasti pri mladem drevju je pomembno enakomerno razporejanje vej, kar nam bo kasneje omogočilo minimalno obrezovanje.

Če želimo vejo popolnoma odstraniti, jo odrežemo nekoliko stran od debla oziroma ovratnika veje. Nikoli pa je ne smemo odrezati vzporedno z glavnim deblom, ker to poškoduje varovalni predel drevesa, ki postane bolj dovzetno za bolezn.

Vir: <http://nakup.merkur.si>

Slovenska industrija jekla

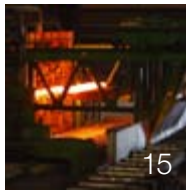
Fotografija na naslovnici:
Tomo Jeseničnik

10

13

15

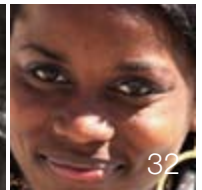
18

20

28

32

- 4 POSLANICA – METAL RAVNE**
Metal Ravne – trg prepozna Metalove konkurenčne prednosti
- 6 POSLANICA – NOŽI RAVNE**
Noži Ravne – postati specializiran proizvajalec izdelkov z lastnim znanjem, globalno prodajo in lastnim trženjem
- 8 POSLANICA – ZIP CENTER**
ZIP center – usmerjenost h kupcem in zavezanost kakovosti
- 9 POSODABLJAMO**
Nova komorna žarilna peč v Acroniju
- 10 INVESTIRAMO**
Nova transportna linija v vroči valjarni
- 12 SODELUJEMO**
Metal Ravne in Kovintrade začrtala nadaljnje sodelovanje
- 13 GOSTIMO**
Indijski veleposlanik v Sloveniji na obisku v Metalu Ravne
- 14 TRŽIMO**
Elektrode Jesenice v Indijo po nove poslovne priložnosti
- 15 INOVIRAMO**
Križa spodbuja inovativnost
- 18 SKRBIMO ZA VARNOST PRI DELU**
Jeklarček poskrbi za svojo varnost, kaj pa vi?
- 20 PREVERJAMO KAKOVOST**
Metal Ravne na poti k odličnosti
- 21 MARKETINŠKI KOTIČEK**
Povečuje se povpraševanje po jeklu za investicijske projekte v energijskem sektorju na Bližnjem vzhodu
- 22 IMH-NOVIČKE**
Remont turbo kompresorja v Tulačermetu

- 22** Remont livne naprave št. 2 v Tulačermetu
- 22** Projekt odlaganja jalovine KMARude
- KADRUJEMO**
- 23** Kadrovska gibanja v februarju
- JUBILANTI**
- 24** Jubilate Metala Ravne in Serpe je navdušil nastop plesalk in kitaristk
- OZAVEŠČAMO**
- 26** Ne bojte se sveta tam znotraj
- OBUJAMO SPOMINE**
- 28** Pristrčno srečanje upokojenih kolegov
- SPOZNAVAMO SLOVENIJO**
- 28** Sladka pot, pot dobrot z Goričkega
- LOKALNO AKTUALNO**
- 30** Razstava Leteči človek Stanko Bloudek (1890–1959) v Kranjski Gori in Ratečah
- POTOPIŠ**
- 31** Kuba – raj zelenega kuščarja
- 34** **ODKRIVAMO TALENTE IN NAPOVEDUJEMO NOVO RUBRIKO**
- AFORISTIČNA ŠARŽA**
- KOSOBRINSKI ŠPIK**
- 35** Špikov kot
- 36** **SMEH JE POL JABOLKA**
- 36** **MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ**

Interni mesečni časopis skupine SIJ – Slovenska industrija jekla

Glavna in odgovorna urednica: Anja Potočnik. Področni urednici: za gorenjsko regijo Monika Štojs, SIJ – Slovenska industrija jekla, in za koroško regijo Vesna Pevec Matjevič, Metal Ravne.

Uredniški odbor: Acroni: Petra Triplat, Stane Jakelj; Metal Ravne: Eleonora Gladež, Polona Vrabič; Elektrode Jesenice: Rafko Penič, mag. Mojca Šolar; Noži Ravne: Egidij Hudrap; SUZ: mag. Tanja Avguštin Čufer;

ZIP center: Kristijan Oprešnik. Stalni sodelavci: Boris Berginc – Špikov kot; Tone Kelbl in Marjan Mencinger – Obnavljamo energijo/pohodništvo in potovanja; Drago Ronner – križanka. Nepodpisane fotografije: arhiv

SIJ-a, Dreamstime, iStock, Shutterstock, Microsoft Office Online, www.wikimedia.org. Jezikovni pregled: mag. Andreja Čibron - Kodrin. Oblikovanje: Sans, Andrej Knez, s. p. Tisk: ZIP center. Naklada: 3000 izvodov.

Izdajatelj in naslov uredništva: SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., Gerbičeva 98, 1000 Ljubljana, tel.: 01/242 98 18, e-pošta: anja.potocnik@sij.si; monika.stojs@sij.si; vpevec@metalravne.com.

Anja Potočnik, univ. dipl. komunikologinja,
pomočnica uprave za odnose z javnostmi in odgovorna urednica

Privoščimo si pisarno po naši meri!

Plavalca tekmujeta.

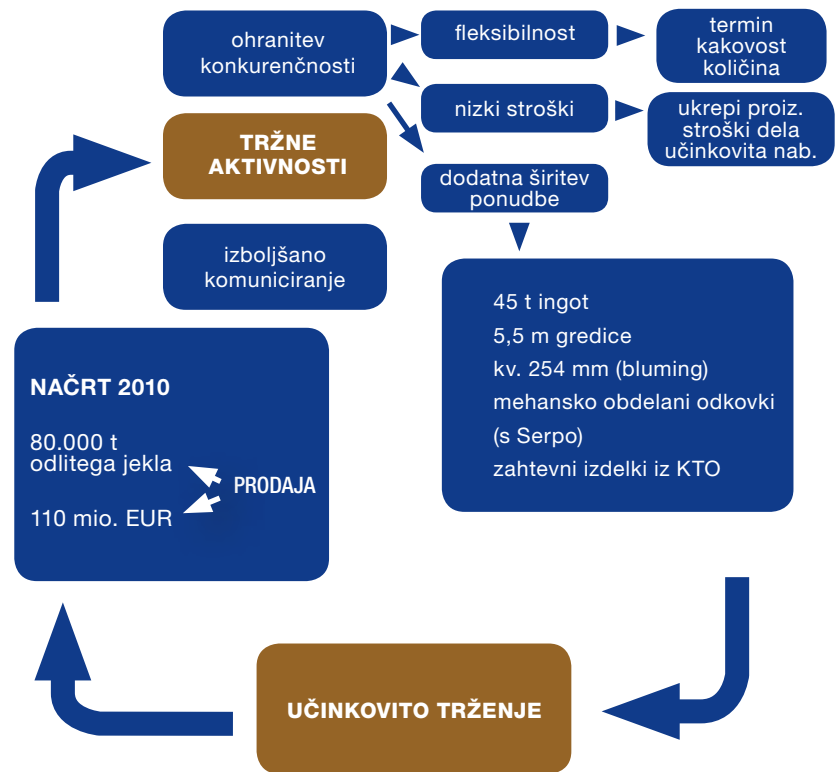
Oba sta enako dobro fizično pripravljena, vendar je eden popolnoma obrit, drugi pa zelo poraščen. Kdo bo zmagal? S takim vprašanjem izziva Robyn Bentley, priznana strokovnjakinja za feng shui, ki v nadaljevanju trdi, da so nastlane pisarne kot poraščeni plavalci. Tako kot poraščeno telo ustvarja dodatni upor v vodi, tako nepospravljene pisarne preprečujejo pretok energije in ustvarjajo občutek postanosti. Slednje vodi k pomanjkanju motivacije, občutku utesnenosti, večnemu živčnemu iskanju, zmedenosti in nas onemogoča pri izpolnjevanju ciljev. Pisarniški delavec naj bi v povprečju porabil kar tri ure na teden za iskanje različnih dokumentov. Če smo dobro organizirani, pomeni, da imamo sebe in situacijo pod nadzorom. Ampak vse je relativno, je rekel že Albert Einstein in dodal: »Če neurejena miza kaže neurejene misli, na kaj torej kaže prazna miza?« Pritrjuje mu avtorja knjige »Popolna zmešnjava – skrite koristi nereda«, E. Abrahamson in D. H. Freedman, ki trdita, da so različni kupi na zmerno neurejeni mizi lahko presenetljivo dovršen sistem arhiviranja, ki omogoča veliko večjo učinkovitost in prilagodljivost kot omara s kartotekami. Razmetana miza ima lahko tudi krasne lastnosti – izraža današnja načina razmišljanja in dela, ki sta nepredvidljiva, različna in nejasna. Neurejena sta. Zakaj ne bi bila taka tudi delovna miza?

No, pa smo spet pri izbiri in odločitvah. Želim vam, da delujete v pisarni po vaši meri. Meri, ki zagotavlja kar največjo učinkovitost in pozitiven pretok energije za dobro in produktivno sodelovanje.

METAL RAVNE – TRG PREPOZNAVA METALOVE KONKURENČNE PREDNOSTI

Andrej Gradišnik,
glavni direktor Metala Ravne

Predstavitve ciljev Metala Ravne v letu 2010

Jeklarstvo je izrazito ciklična panoga, ki je precej odvisna od konjunktornega cikla. V preteklih obdobjih smo že kar nekajkrat preživljali težka recesijska obdobja, v katerih smo se precej naučili. Tudi zato smo se na tokratno hudo globalno finančno-gospodarsko krizo odzvali pravočasno in učinkovito. Še vedno so bili živi spomini na boleče ugotavljanje trajnih viškov med zaposlenimi, malodušje kolektiva, ki spremlja taka obdobja, in težave pri poslovanju, ko primanjkuje likvidnih sredstev. Ob začetku tokratne krize smo se trdno odločili, da s pravočasnim postopnim zniževanjem števila zaposlenih predvsem zaradi nenadomeščanja naravne fluktuacije in ob drugih notranjih ukrepih zadržimo našo učinkovitost, ohranimo likvidnost in predvsem z aktivnim trženjem pridobimo več naročil kot naša direktna konkurenca.

Jeklarstvo je izrazito ciklična panoga, ki je precej odvisna od konjunkturnega cikla. V preteklih obdobjih smo že kar nekajkrat preživljali težka recesijska obdobja, v katerih smo se precej naučili. Tudi zato smo se na tokratno hudo globalno finančno-gospodarsko krizo odzvali pravočasno in učinkovito. Še vedno so bili živi spomini na boleče ugotavljanje trajnih viškov med zaposlenimi, malodušje kolektiva, ki spremlja taka obdobja, in težave pri poslovanju, ko primanjkuje likvidnih sredstev. Ob začetku tokratne krize smo se trdno odločili, da s pravočasnim postopnim zniževanjem števila zaposlenih predvsem zaradi nenadomeščanja naravne fluktuacije in ob drugih notranjih ukrepih zadržimo našo učinkovitost, ohranimo likvidnost in predvsem z aktivnim trženjem pridobimo več naročil kot naša direktna konkurenca.

Zavedali smo se, da v letu 2009 ne bo dovolj naročil za vse svetovne proizvajalce orodnega in specialnega jekla. Zato smo si za glavni cilj zadali ustvariti zadostne konkurenčne prednosti, ki bi kupce v večjem obsegu pritegnile k našemu podjetju. Konkurenčnost smo začeli graditi predvsem s povečanjem naše fleksibilnosti, skrajšanjem dobavnih rokov, količinsko majhnimi pozicijami na naročilo ter predvsem s široko ponudbo naših izdelkov in z velikim naborom trgov, na katerih smo prisotni. Za terminsko najbolj zahtevne kupce in kupce, ki zaradi likvidnih težav niso mogli obdržati svojih zalog, smo oblikovali zaloge mi. Ob pravem času zaključene strateške naložbe, ki smo jih brez večjih motenj predali v redno proizvodnjo, in predvsem zelo hiter tehnološki razvoj novih izdelkov iz 35- in 42-tonskih ingotov so omogočili znatno širitev naše ponudbe. Z novimi izdelki smo nadomeščali zmanjšano proizvodnjo vseh »starih« proizvodov. Zelo pomembno vlogo pa so odigrali ukrepi za optimiranje stroškov, s katerimi smo ustvarili kar za 11,4 mio. EUR prihrankov. Dodatno smo omejili tudi stroške dela. Število

zaposlenih smo od novembra 2008 do začetka leta 2010 znižali za 14 odstotkov. Pri tem smo ohranjali potrebno zdravo jedro dobrih zaposlenih tudi tako, da smo določen krog dobrih zaposlenih za določen čas medse sprejeli za nedoločen čas. 11 mesecev smo imeli vsi v Metalu Ravne nižje dohodka (36-urni delovni teden).

Vsi zastavljeni ukrepi so nam omogočili, da je upad količine naše proizvodnje in prodaje v letu 2009 znašal 30 odstotkov glede na dobro leto 2008. Naši neposredni konkurenti, tudi najboljši, pa so doživeli celo petdeset ali večodstotni upad.

Na osnovi v letu 2009 ustvarjenih konkurenčnih prednosti gradimo tudi naš načrt za leto 2010. Naša pomembna naloga je ohraniti te prednosti, kar pomeni, da moramo ostati fleksibilni, tudi ko raste obseg naročil, da moramo ohraniti nizek nivo stroškov in da bomo tudi v prihodnje širili našo ponudbo. Kmalu bomo na trg ponudili izdelke iz 45-tonskega ingota, z bluminga 5,5-metrške gredice tudi do premera kv. 254 mm, mehansko obdelane odkovke skupaj s Serpo ... Za širitev ponudbe zahtevnih izdelkov iz nove težke kovačnice v prihodnosti že pripravljamo naložbo v nov sodoben obrat EPŽ za velike dimenzije. Zaradi zelo velikega obsega novih izdelkov, kupcev in tržnih poti bo potrebno veliko medsebojnega komuniciranja in usklajevanja, da bomo na novih segmentih tudi v prihodnje uspešni.

Zato so ključne naše tržne aktivnosti, ki omogočajo na trgu unovčiti vsa naša dosedanja prizadevanja. Osredotočili smo se na predvidevanje tržnega dogajanja in selektivno sprejemanje naročil po kriteriju variabilnih stroškov, prodajo iz skladišč, intenzivno trženje izdelkov za trg energije (novi trgi, novi izdelki), tržna povezovanja in na novo notranjo organizacijo trženja. Letos že zaznavamo zelo spodbuden trend rasti naročil, proizvodnje in prodaje. Trend je rastoč tako z vidika količin kakor tudi

prodajnih cen. Od februarja tako spet delamo v polnem delovnem ritmu, kar skupaj z dogovorjenim dvigom plač v januarju zopet dviguje naše plače nad nivo regije in panoge. Marca so naše zmogljivosti zelo zasedene. Po več kot letu dni bosta proizvodnja in prodaja na visokem nivoju 6000 ton. Še posebno za Kovaški program je izdelati 3500 ton gotovih zahtevnih izdelkov poseben izziv. Seveda pa imamo lastne izzive, katerih rezultat je v naših rokah, mnogo rajši kot izzive zaradi zunanjih dogodkov, na katere ne moremo vplivati. Tudi sedaj vidimo, da kljub krizi, ki traja, cene vhodnih surovin strmo rastejo in s tem vplivajo na rast stroškov. Zato bomo morali še vsaj nekaj mesecev zelo trdo delati na ohranjanju nizkega nivoja notranjih stroškov. A je že tako, da se je v teh turbulentnih časih treba hitro prilagajati vsaki situaciji. Na srečo so ravno temeljne vrednote, ki jih razvijamo, kot so zaupanje, pripadnost, odličnost in fleksibilnost, podprte z večstoletno tradicijo in značajem nas Korošcev, v podjetju na visoki ravni.

Vedno znova ugotavljam, da smo v Metalu Ravne zelo dober tim in da v težkih trenutkih znamo stopiti skupaj in narediti, kar je potrebno. Še posebno to velja za krizo, s katero se soočamo. Menim, da smo prav v tem obdobju pravilno predvidevali razvoj dogodkov, delovali proaktivno in da so zaposleni izpeljali postavljene naloge kljub temu, da je to pogosto zahtevalo dodatno angažiranje. Zato smo v dosedanjem poteku krize prehiteli nam primerljiva podjetja in ni se bati, da bi omagali v boju za svoj prostor na trgu orodnih in specialnih jekel. Skupaj bomo strpno in vztrajno dočakali čas, ko bo recesija končana. ●

NOŽI RAVNE – POSTATI SPECIALIZIRAN PROIZVAJALEC IZDELKOV Z LASTNIM ZNANJEM, GLOBALNO PRODAJO IN LASTNIM TRŽENJEM

Darko Ravlan,
direktor Nožev Ravne

Leto 2009 smo po naši oceni končali uspešno, seveda daleč pod pričakovanji, a kljub temu pozitivno kot rezultat trdega dela celotne družbe in zavedanja vseh zaposlenih o kočljivosti položaja, v katerem se nahajamo.

“Pri trenutnem obvladovanju ekonomije in njenih zahtev poizkušamo delovati umirjeno in preudarno in maksimirati trenutne iztržke. Enako modro poskušamo obravnavati vse svoje zaposlene kot vir obstoja za prihodnost in razvoj družbe.”

Trenutna kriza je hujša, kot si je kdorkoli upal pomisliti. Na žalost je tako tudi v realnem sektorju in skorajda v vseh procesih, tudi na državnih ravneh.

Ko smo lani upali o njeni kratkosti, smo se ušтели. Ker pa upanje umira zadnje, nam tako ostane samo to in zaupanje v sebe in svoj kolektiv.

Ker je med zaposlenimi velika želja po rasti družbe, učinkovitem tržnem nastopu in razvoju v celoti, smo si tudi letos zastavili visoke cilje.

V KRIZI PRODAJE IŠČEMO REŠITVE NA STRANI TRGA

Trenutna tržna situacija povzroča nestabilnost pri vseh nosilnih produktih in na

vseh trgih, pravzaprav brez izjeme.

Podjetja in celotne ekonomije se zatekajo k varčevanju, protekcionizmu in ne nazadnje odkrito povedo, da kupujejo lokalno, to je proizvode domačih proizvajalcev. To govori o resnih problemih globalizacije trga. Kam to vodi v družbah, ki večino produktov izvažajo na globalni trg in skorajda nimajo domačega trga, lahko samo ugibamo. S tem na kratek rok **izgublamo stik s trgom**, kar kažejo vsi naši tržni segmenti. **Cenovne škarje** so poleg vsega naštetega še dodatna težava, o dobavnih rokih pa včasih ni vredno izgubljati besed. Posledično to pomeni seveda **pritisk na produktivnost lastnega dela**,

v vseh delih poslovnega procesa, pomeni zahtevo po kakovosti našega dela s ciljem uspešnega poslovanja.

S težavami smo se odločno spopadli in predvsem **usmerili delovanje v agresivnejše pridobivanje poslov, optimiranje stroškov in racionalizacijo**.

Uspešnost trženja v prejšnjem obdobju se bo pokazala na srednji ali dolgi rok, odvisno od trajanja krize, zato nikakor **ne zanemarjamo najpomembnejših kupcev in poskušamo utrditi njihovo zaupanje v nas**. Ti tržni in razvojni projekti bodo že pred koncem recesije jamčili za uspešen nadaljnji razvoj naše družbe, tako produktno kot tržno.

“Želimo si napredka družbe ob uvajanju sodobnih procesov in metod. Kriza nam mora pomeniti izziv za boljši jutri. Že dolgo hodimo nekako samosvojo pot. Glede na dejstvo, da nam je še vedno uspelo, sem prepričan, da moramo nadaljevati še bolj odločno in vztrajno.”

Pri trenutnem obvladovanju ekonomije in njenih zahtev poizkušamo delovati umirjeno in preudarno in maksimirati trenutne iztržke. Enako modro poskušamo obravnavati vse svoje zaposlene kot vir obstoja za prihodnost in razvoj družbe.

Vsi vemo, da je danes kriza prodaje in ne kriza stroškov, prav tako tudi, da je kriza vplivala na industrijska področja in panoge popolnoma različno. Če ta proces doumemo, potem razumemo celoten proces v naši družbi. Vsekakor je slaba tržna situacija lahko za nas tudi velika priložnost, ki je marsikdo ne bo znal izrabiti. Tako je posebej treba poudariti, da so rešitve na strani trga. Te rešitve morajo biti hitre. Sposobni jih moramo biti naglo udejanjiti, njihov učinek se bo kmalu pokazal na prihodkovni strani.

Kratkoročno iščemo rešitve predvsem na:

- ▶ hitri odzivnosti glede na potrebe kupcev,
- ▶ prodaji,
- ▶ upravljanju ponudb in pri cenah,
- ▶ ponujanju čim več storitev,
- ▶ usmerjamo se na velika podjetja in zdrave panoge,
- ▶ izvajamo prodajne akcije,
- ▶ krepimo telefonsko prodajo.

VLAGANJA SE NAM OBREŠTUJEJO

Kriza ni čisto posplošena – je kriza panog. Zato diverzificiranost proizvo-

dno-prodajnega programa vpliva tudi na razvoj produktov. Vsa vlaganja v družbo so bila projektno izpeljana in temu primerni so tudi rezultati. Na tistem produktnem področju, kjer smo izpeljali projekte, je bistveno manj težav pri pridobivanju naročil in prilagajanje tržni situaciji je lažje. To kaže, da v družbi, kjer ni razvoja, naložb in ustrezno urensičenih menedžerskih strategij, ni prihodnosti. Sodimo v proizvodnjo, kjer so potrebna relativno visoka vlaganja, brez katerih ni razvoja produktov in posledično trgov. Lahko z gotovostjo trdim, da so podjetja našega tipa steber razvoja v zdravih ekonomijah z veliko inovacijami.

Zato imamo tudi zdaj visoke ambicije z osredotočanjem na nosilne produkte in njihovo specializacijo. Pri vseh nosilnih produktih poskušamo ustvariti specifične tehnologije, posledično tudi celotne procese, ki se kažejo v vrednosti končnega produkta. Konkurenčno prednost poskušamo iskati znotraj družbe. Standarde kakovosti produktov poizkušamo določati sami – npr. »Made by Ravne« ali »Ravne-Q certifikat«. Vse bolj in bolj se specializiramo in delamo v globino, ne pa v širino.

Trenutni manko naše specifične situacije in pozicioniranosti je, da trženja ne moremo razvojno izpeljati v celoti. Vedno smo si želeli postati specializiran proizvajalec in dobavitelj izdelkov in lastnega znanja z globalno prodajo in lastnim trženjem. Zato bi potrebovali na

določenih ciljnih trgih lasten nastop, kar pa že pomeni spremembo strategije.

Z MNOŽIČNIMI INOVACIJAMI DO NOVIH IZDELKOV

Najpomembnejšo vlogo v razvoju družbe imajo zaposleni in njihova inovativnost. Lahko rečemo, da je »pospravljenno podstrešje« veliko več vredno kot sam denar. Ker med proizvodnjo, prodajo, nabavo, raziskavami in razvojem obstaja neposredna povezanost tudi preko naših kupcev, nenehno nastajajo novi tržni produkti brez velikih in revolucionarnih idej in inovacij. Se pa te sinergije dogajajo nenehno, dnevno in popolnoma spontano razvijajo družbo, lahko rečemo, z množičnimi inovacijami.

V družbi Noži Ravne, d. o. o., smo vedno trdili, da so vse strukture zaposlenih visoko usposobljene in učinkovite. Ker delujemo tržno in globalno, je ves uspeh družbe vezan na usposobljenost zaposlenih. Te pa poizkušamo zadržati in s tem obdržati znanje v družbi. Zavedamo se, da je v času globalne konkurenčnosti usposobljenost daleč pomembnejša, kot pa je strošek zaposlenih. ●

besedilo Alenka Stres, direktorica ZIP centra

ZIP CENTER – USMERJENOST H KUPCEM IN ZAVEZANOST KAKOVOSTI

Kam plove naša ladja? Vem, da naša ladja plove v pravo smer.
Kajti če ladja plove v napačno smer, potem noben veter ni ugoden.

▲ Alenka Stres, direktorica ZIP centra

V letu 2009 smo ustvarili za 2,1 mio. EUR prihodkov od prodaje in s tem dosegli 92 odstotkov načrtovane realizacije. Iz naslova statusa invalidskega podjetja družbe in njenih programov poskušamo samostojno razvijati strategijo razvoja in poslovanja, kar zahteva dodatne aktivnosti vodstva družbe v odnosih do države ter kupcev in dobaviteljev. Zaradi statusa in koncesij imamo obveznosti do države, ki jih uspešno izpolnjujemo.

Razvili smo **strategijo, ki temelji na:**

- ▶ omejitvi izdatkov in zagotovitvi rednih prilivov,
- ▶ sistematični izterjavi neplačanih obveznosti,
- ▶ skrbni izbiri poslovnih partnerjev,
- ▶ usmeritvi v trženje in
- ▶ razpolaganju s kakovostnimi informacijami in preverjenimi dejstvi.

Aktivnosti vodstva so bile izrazito usmerjene k izpolnjevanju načrtov in

doseganju pričakovanih rezultatov ter iskanju novih konceptov in priložnosti za poslovanje v težjih gospodarskih razmerah, ki so se v poslovanju družbe odrazile v letu 2009. Primarna usmeritev je bila **osredotočenost na stranke** ter razvijanje in **inoviranje ponudbe**.

Družba opravlja pretežno storitveno dejavnost in se na trgu sooča z nelojalno konkurenco, delom na črno in izrednim pritiskom za znižanje cen.

V proizvodnji smo uspešno znižali zaloge, optimirali organizacijo dela in zagotavljali kakovost skladno s standardom ISO 9001:2000.

SMO REALNI OPTIMISTI

V družbi ostajamo realni optimisti in se zavedamo dejstva, da globalna finančna in gospodarska kriza še ni mimo.

Storitvene dejavnosti, kot je naša, bodo krizo občutile dalj časa. Je pa **pozitiven trend rasti**. K temu so brez dvoma pripomogli naša usmerjenost h kupcem na eni in k dosledni kakovosti na drugi strani in seveda lepši časi za naše naročnike.

Z agresivnim tržnim pristopom smo **uspeli kupce obdržati, cena za to pa je bila znižanje cen**. Že ob začetku krize smo napovedali, da bomo za manj denarja morali delati več. In to se je tudi zgodilo.

Največji padec prodaje smo lani zaznali v programih mizarstvo in čiščenje ter urejanje okolja. Skoraj za četrtino. Prvi meseci letošnjega leta so kot prvi zvončki, zbujaajo upanje, da prihajajo boljše časi.

Pridobivamo tudi nove kupce, in sicer zunaj sistema SIJ. Znotraj sistema prodamo manj kot 40 odstotkov naših izdelkov in storitev.

Več vlagamo v promocijo izdelkov in storitev, pri dobaviteljih smo vpeljali tudi protidobave. Kadrovske smo okrepili komercialno.

Družba zaradi krize in omejevanja naložb močno zaostaja z investicijskimi vlaganji. Upam, da bomo v letu 2010 vsaj delno nadomestili zamujeno, predvsem pri nabavi opreme. V nasprotnem primeru bo to dolgoročno negativno vplivalo na družbo, saj z obstoječo tehnologijo ne bomo več konkurenčni, kar velja predvsem za program tiskarne.

Sodelavci brez dvoma prvi občutijo težave v družbi. Zato je najboljša motivacija zagotovilo, da je dela dovolj in da prihajajo boljše časi.

Družba ohranja **poslovno in finančno stabilnost** ter **redno izpolnjuje vse obveznosti do zaposlenih**. Prepričana sem, da se delavci tega zavedajo in znajo to tudi ceniti.

Vse, kar smo se naučili »v šoli krize«, bomo uporabili pri naših poslovnih odločitvah tudi v prihodnje.

Moto dobrega gospodarja je v bistvu zelo preprost in ga je mogoče povedati v enem stavku: Povečati prodajo in znižati stroške. To doseči pa seveda zahteva niz ukrepov in preudarnih odločitev.

Enota družbe Center za rehabilitacijo invalidov Koroške je ponovno pridobil **koncesijo za izvajanje zaposlitvene rehabilitacije** za obdobje štirih let. To pomeni, da družba uspešno izpolnjuje tudi osnovno poslanstvo, to je usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb. ●

besedilo Marjan Kunšič, univ. dipl. metal.,
pomočnik direktorja za tehnologijo v obratu PDP, Acroni

NOVA KOMORNA ŽARILNA PEČ V ACRONIJU

Februarja smo zaključili najnovejšo naložbo v obratu Predelave debele pločevine (PDP), novo komorno žarilno peč. Nova peč je zamenjava za staro električno žarilno peč Ebner, ki se je morala umakniti novi liniji Sundwig za mehanski razrez.

Potrebe po ustreznem agregatu za žarjenje pločevine pod zaščitno atmosfero segajo že vrsto let v preteklost. Z odločitvijo za širjenje proizvodnje na orodna jekla in rušitvijo stare Ebnerjeve žarilne peči nismo mogli niti kakovostno niti količinsko zadovoljiti potreb.

Med tremi primerljivimi ponudbami smo izbrali domačega proizvajalca peči, podjetje Bosio iz Štor. Za razliko od predhodnih projektov smo se odločili za projekt »na ključ«, ki vključuje tudi izvedbo gradbenih del in izdelavo celotne dokumentacije za tehnični pregled naprave.

Z gradbenimi deli smo začeli v drugi polovici septembra in jih zaključili do sredine oktobra. Monterji Bosia so z montažnimi deli nadaljevali do novoletnih praznikov, ko je bilo vse pripravljeno za sušenje obzidave voza. Zakladalni voz in pokrov peči sta bila zvarjena že v matičnem podjetju in prepeljana na gradbišče v enem kosu. Ognjevzdržno betoniranje in izoliranje dna peči so delavci Bosia izvedli na gradbišču, medtem ko so bila izolacijska dela na pokrovu že zaključena. Skoraj v celoti sestavljene so prispele tudi plinske armature in električne omarice. Plinsko postajo z rezervoarjem za tekoči dušik je postavil TPJ iz Jesenic, kot podizvajalec Bosia.

Voz smo osušili v januarju in tudi že izvedli potrebne nastavitve na peči. Prvi testni založitvi peči sta bili izvedeni 6. in 12. februarja. Pri testnih meritvah smo merili garantirane parametre

● Razkladanje pokrova peči

● Prva testna založitev peči

iz pogodbe. Ker so bili vsi tako tehnični kot okoljski parametri doseženi, smo marca podpisali prevzem naprave.

Z novo pečjo smo dobili enega boljših agregatov za toplotno obdelavo v obratu PDP, ki nam omogoča edina tudi ogrevanje plošč v zaščitni atmosferi dušika. Na peči lahko izvajamo vse vrste žarjenja, popušcanje in tudi normalizacijo. Temperaturno območje delovanja peči je od 300 do 950 °C.

Z obstoječim mostnim dvigalom, ki je opremljeno s prijemali, pločevino nalagamo na zakladalni voz. Voz z vložkom operater zapelje pod dvignjen pokrov peči, tega spusti na voz in začne z ogrevanjem.

Ciklus žarjenja zajema prepihanje peči, ogrevanje, zadrževanje na temperaturi in ohlajanje. Ogrevanje je indirektno s pomočjo sevalnih cevi ob stenah pokrova. Na stropu peči so nameščeni vodno hlajeni obtočni ventilatorji, ki zagotavljajo intenzivnejši prenos toplote na vložek pri ogrevanju oziroma obratno pri ohlajanju. V času ogrevanja, zadrževanja na temperaturi in ohlajanja do 600 °C se lahko v ogrevni prostor dovaja zaščitni plin, katerega naloga je preprečiti oksidacijo površine vložka. Zadnja faza hlajenja predstavlja kontrolirano prosto ali pospešeno ohlajanje.

Po zaključku žarjenja operater dvigne pokrov peči in zapelje voz izpod pokrova. Sledi razkladanje pločevine z žerjavom. Postopek žarjenja po predvidenem ciklusu je v celoti avtomatski, pomembnejše parametre obdelave pa je mogoče tudi beležiti. ●

NOVA TRANSPORTNA LINIJA V VROČI VALJARNI

Rezultati vročega testiranja linije za transport debele pločevine v vroči valjarni so spodbudni in potrjujejo cilja naložbe: večjo kakovost končnih izdelkov in povečano produktivnost celotne valjarne.

Proizvodnja debele pločevine postaja vedno pomembnejši del proizvodnje Acronija. Poleg širjenja proizvodnega asortimenta in povečevanja količin postaja glede na povečane zahteve kupcev vse bolj pomembna končna kakovost izdelkov.

V preteklosti smo debelo pločevino, izvaljano na ogrodju Bluming, transportirali s pomočjo neustrezne transportne linije v začasno skladišče v halo Striper in nato po zaključenem ohlajanju v obrat za predelavo debele pločevine. Zaradi neustreznega transporta, ohlajanja pločevine v kupih in manjkajoče opreme so bile plošče pogosto površinsko poškodovane, z neustreznimi mehanskimi lastnostmi in neporavnane, kar je posledično vplivalo na bistveno zmanjšanje kakovosti končnih izdelkov.

CILJI NALOŽBE

Cilji, ki smo si jih zadali pri načrtovanju linije, so izvedba popolnoma avtomatiziranega transporta pločevine po zaključku valjanja, vključno z izvedbo vročega ravnjanja, razreza plošč v vročem, izvedbe ohlajanja na hladilnih mizah do maksimalne temperature 200 °C, avtomatskega zapisa podatkov na plošče, zlaganja v kupe in nazadnje skladiščenja v lokalnem skladišču z avtomatskim žerjavom.

Z izvedbo teh ciljev bomo pomembno **izboljšali kakovost** končnih izdelkov, obenem pa se bo povečala **produktivnost** celotne valjarne.

VGRAJENA OPREMA IN OPRAVLJENA DELA

Izgradili smo naslednje objekte:

- ▶ elektro strojnice E01, E02 in E03 v skupni tlorisni površini 500 m²,
- ▶ strojnici za hidravliko PH1 (področje vročega ravnalnika) in PH2 (področje škarij, hladilnih miz in skladalnika plošč) v skupni tlorisni površini 360 m²,
- ▶ temelje valjčnih miz v skupni dolžini 215 m,
- ▶ temelje vročega ravnalnika,
- ▶ temelje škarij,
- ▶ temelje hladilnih miz,
- ▶ temelje skladalnika plošč,
- ▶ temelje stebrov hale na mestih prestavitve le-teh,
- ▶ temelje novega energetskega tunela.

Za izvedbo naštetih gradbenih del smo opravili izkop zemljine in armirano betonskih konstrukcij v skupni količini 21.000 m³, vgradili smo 8500 m³ betona in 690 ton armaturnega železa.

▶ Začetek gradbenih del

▶ Pogled s spodnjega nivoja kleti strojnice PH1 na koti -6 m

V in na navedene objekte smo vgradili naslednjo opremo:

- ▶ valjčne mize v skupni dolžini 213 m,
- ▶ vroči ravnalnik z zmožnostjo ravnanja pločevine maksimalne debeline 150 mm in širine 2600 mm,
- ▶ hidravlične škarje za razrez plošč do maksimalne debeline 60 mm in maksimalne širine 2600 mm,
- ▶ hladilne mize s skupno površino 900 m²,
- ▶ skladalnik plošč za skladanje pločevine v pakete z maksimalno težo 25 ton,
- ▶ elektro opremo za izvedbo regulacije navedene strojne opreme (skupna dolžina vseh elektro omar presega 60 m, skupna dolžina položenih kablov presega 70 km),

- ▶ hidravlično opremo in opremo za mazanje vključno z vsemi hidravličnimi elementi in cevovodi (2 ločena sistema za hidravliko, 4 sistemi za mazanje z mastjo in 2 sistema za mazanje z oljem),
- ▶ sisteme za klimatizacijo elektro in hidravličnih strojnic (5 kompletov).

Poleg vseh navedenih del smo morali zaradi neustreznega položaja dveh nosilnih stebrov hale Stripper le-ta prestaviti na novo lokacijo.

Dela smo začeli maja 2009, zdaj poteka vroče testiranje naprav nove linije. Prvi rezultati glede zmogljivosti in končne kakovosti izdelkov so zelo spodbudni. ●

▶ Del linije z vročim ravnalnikom in s škarjami

▶ Del linije z vstopnim delom hladilnih miz in s pogledom na spremenjeno konstrukcijo hale

▶ Pogled na skladalnik plošč in izstopni del hladilnih miz

besedilo Stanko Triglav, dipl. inž. metal. in mater., direktor prodaje v skupini SIJ – Slovenska industrija jekla za Metal Ravne

METAL RAVNE IN KOVINTRADE ZAČRTALA NADALJNJE SODELOVANJE

Jeklarsko podjetje Metal Ravne iz skupine SIJ – Slovenska industrija jekla je v petek, 12. marca 2010, gostilo številno ekipo ključnih tržnikov mednarodnega trgovskega podjetja Kovintrade, ki so skupaj s svojimi partnerji iz Metala Ravne odgovorni za trženje izdelkov Metala Ravne na trgih Poljske, Češke, Slovaške, Madžarske, Romunije, Bolgarije, Srbije in Hrvaške.

Kovintrade že več kot 15 let uspešno trži vrhunske jeklene izdelke Metala Ravne na omenjenih trgih, v začetku letošnjega leta pa sta poslovna partnerja podpisala novo pogodbo o nadaljnjem triletnem sodelovanju.

Med delovnim obiskom smo goste seznanili z novostmi v Metalovem proizvodnem programu in razvojnimi načrti podjetja. Kar 18-članska ekipa podjetja Kovintrade si je pod strokovnim vodstvom inženirjev Metala Ravne Mirana Čevnika

in Andreja Vrečiča ogledala tudi proizvodni proces. Glavni direktor Metala Ravne Andrej Gradišnik je predstavil poslovanje in strategijo Metala Ravne. Izvršni direktor za proizvodnjo Alojz Buhvald je gostom spregovoril o novostih in novih razvojnih možnostih v proizvodnem programu. Srečanje je bilo tudi odlična priložnost za izmenjavo mnenj o možnostih in priložnostih uspešnega trženja proizvodov Metala Ravne na posameznih trgih.

Skupna sklepna ugotovitev srečanja je bila, da nove naložbe in dodatne tržne dejavnosti Metalu Ravne omogočajo trženje širšega asortimenta, kar krepi vlogo podjetja na trgu v primerjavi s konkurenco. ●

besedilo Milan Gradišnik, univ. dipl. inž. metal. in mater, prodajni menedžer, Metal Ravne

INDIJSKI VELEPOSŁANIK V SLOVENIJI NA OBISKU V METALU RAVNE

Metal Ravne je 8. marca v spremstvu koroškega poslanca v državnem zboru Mira Petka obiskal indijski veleposlanik v Sloveniji dr. Villur Sundararajan Seshadri. Visokega gosta je sprejel glavni direktor Metala Ravne Andrej Gradišnik, ki je njegovi ekscelenci predstavil podjetje, umestitev v organizacijsko strukturo skupine SIJ – Slovenska industrija jekla in holdinga IMH ter tržni položaj podjetja v Evropi in svetu.

Kot namestnik direktorja prodaje Metala Ravne in hkrati odgovorni za indijski trg sem se pridružil veleposlaniku in direktorju; spregovorili smo o naših dolgoletnih izkušnjah pri prodaji na indijski trg, ki ima zelo velik potencial. Veleposlanik dr. Seshadri in koroški poslanec Miro Petek sta si z zanimanjem in navdušenjem ogledala tudi proces kovanja 42-tonskega ingota v novi kovačnici težkih odkovkov.

Veleposlanik je povabil Metal Ravne in skupino SIJ – Slovenska industrija jekla tudi k sodelovanju pri zasnovi publikacije; ta bo osvetlila odnose med državama in izpostavila priložnosti, ki jih Indija lahko ponudi slovenskim podjetjem, hkrati pa predstavila Slovenijo in slovenska podjetja kot zanesljive gospodarske partnerje.

(Od desne) Andrej Gradišnik, dr. V. S. Seshadri, Miro Petek in Milan Gradišnik v kovačnici težkih odkovkov Metala Ravne

METAL RAVNE NA INDIJSKEM TRGU

Metal Ravne je na indijskem trgu z orodnimi jekli, jeklom za plastiko, s hitroreznimi jekli in specialnimi jekli za energiko prisoten že več kot 20 let. Naši poslovni partnerji so predvsem iz Bombaja, Kalkute, Bangalore, Madrasa in New Delhija.

Prvi stik smo pred več kot dvema desetletjema vzpostavili preko podjetja United Steel & Bearing Kalkuta, s katerim smo se srečali na sejmu v Nemčiji. Z lastnikom podjetja, gospodom Kejriwalom, smo začeli tržiti orodna jekla prek njegovih skladišč v Indiji, jekla pa prodajamo pod blagovno znamko Metal Ravne. Gospod Kejriwal je

naš dolgoletni agent, s pomočjo katerega je postalo naše podjetje prepoznavno na indijskem trgu, ki je za nas zanimiv zaradi svoje velikosti, potreb po visokokakovostnih jeklih, perspektivnosti, angleškega govornega območja in načina poslovanja, ki temelji na angleških poslovnih kodeksih. Poleg tega je indijski trg konstanten in gibanje v času recesij in konjunktur je manjše kot v Evropi.

V Metalu Ravne si bomo prizadevali za povečanje tržnega deleža na indijskem trgu predvsem z zahtevnejšimi izdelki z visoko dodano vrednostjo, kot so na primer jekla za energiko. ●

besedilo Janez Gartnar, univ. dipl. metal. in mater., komercialist prodaje, Elektode Jesenice

ELEKTRODE JESENICE V INDIJO PO NOVE POSLOVNE PRILOŽNOSTI

Indijo smo obiskali, da bi spoznali nove potencialne kupce in njihove potrebe po dodatnih materialih za varjenje ter da bi jim predstavili naše podjetje in izdelke.

Prvi cilj našega obiska je bilo največje indijsko državno podjetje BHEL Hyderabad. Pred dobrim mesecem so naše podjetje registrirali kot dobavitelja dodatnih materialov za varjenje. Podjetje BHEL ima večje proizvodne obrate še v mestih Trichi in Haridwar, kjer tudi poteka postopek naše registracije, ki mora biti narejena za vsak obrat posebej.

BHEL Hyderabad je proizvajalec energetskih sistemov, plinskih turbin, parnih turbin, kompresorjev, turbo generatorjev, izmenjevalcev toplote, črpalk ter različnih zahtevnejših konstrukcij. Glede na raznovrstne izdelke uporabljajo širok spekter dodatnih materialov za varjenje, vendar pa nov dobavitelj pri njih ne dobi takoj možnosti za dobavo vseh dodatnih materialov, temveč je to dolgotrajen proces. Elektrode Jesenice so sedaj registrirane za tri različne izdelke, aprila pa bomo pristopili k nadaljnjim pogajanjem za registracijo še drugih izdelkov. Ta registracija v BHEL Hyderabad je za nas zelo pomembna, saj v indijskih podjetjih velja za največje možno priporočilo.

Obiskali smo še podjetja Cethar Vessels, Larsen and Toubro ter Arani Engineering. Larsen and Toubro je proizvajalec sestavin predvsem za jedrske elektrarne in tovarne za izdelavo umetnih gnojil, Cethar Vessels proizvaja zlasti kotle, Arani Engineering pa izdeluje turbine do moči 45 MW.

Splošni vtis je bil pozitiven, saj so bili v večini podjetij zainteresirani za naše izdelke in so tudi obljubili, da bodo v kratkem poslali povpraševanje. Čeprav ima Indija veliko domačih proizvajalcev dodatnih materialov za varjenje, vidimo svojo priložnost predvsem v zahtevnejših izdelkih, ki jih Indijci večinoma uvažajo. ●

➤ Vhod v podjetje BHEL

KRIZA SPODBUJA INOVATIVNOST

“Gospodarska kriza spodbuja inovativnost, ne samo znotraj podjetij, ampak tudi v regiji in širšem evropskem prostoru,” je v pogovoru z Alenom Salihovićem v luči lanskega evropskega leta ustvarjalnosti in inovativnosti povedal raziskovalec za nerjavna jekla v podjetju Acroni Stane Jakelj. Prepričan je, da je posebej v krizi treba k inovativnim rešitvam in izdelkom “pristopati dokaj hitro in učinkovito”.

• Stane Jakelj, dipl. inž. met.,
raziskovalec za nerjavna jekla, Acroni

Leto 2009 je bilo evropsko leto inovativnosti. Evropska komisija se že dalj časa zaveda, da je ustvarjalno razmišljanje ključ do uspeha v svetovnem gospodarstvu. Inovativnost je ključni del paketa ukrepov Evropske komisije proti podnebnim spremembam in njenega načrta o oživiljanju gospodarstva EU, ki ga je prizadela najhujša kriza v zadnjih desetletjih.

Stane Jakelj, ki je po izboru Gospodarske zbornice Slovenije eden izmed boljših slovenskih inovatorjev, je poudaril, da »gospodarska kriza do neke mere vsekakor spodbuja inovativnost, kajti prav zaradi nje so podjetja prisiljena iskati rešitve, ki so tržno zanimivejše in bolj prilagojene izzivom časa, zlasti iz vidika uporabne vrednosti, kakovosti, stroškov in tudi okoljevarstvenih kriterijev«.

Menite, da je evropsko leto inovativnosti prispevalo k prepoznavnosti tega področja?

Vsekakor sem mnenja, da na prepoznavnost inovativnosti v veliki meri vplivajo mediji. Čas in prostor, ki ga namenja jo poročanju in predstavitev najboljših dosežkov tako na znanstvenem kot seveda tudi gospodarskem področju, sta neprecenljive vrednosti.

Seveda pa v širšem slovenskem prostoru za promocijo inovativne dejavnosti znotraj različnih gospodarskih subjektov veliko truda in energije vlaga Gospodarska zbornica Slovenije. Z vsakoletnimi regionalnimi razpisi za najboljše inovacije preteklega leta spodbuja podjetja, da svoje dosežke in inovativne rešitve predstavijo širšemu slovenskemu prostoru.

Temu sledi izbor na slovenskem nivoju in tako pridobljeno zlato priznanje Gospodarske zbornice Slovenije je za nas raziskovalce res neprecenljive vrednosti.

Prav tako je v slovenskem prostoru zelo pomemben tudi Slovenski forum inovacij, ki se vsako leto odvija pod okriljem ministrstva za gospodarstvo. Tu se na javni tribuni predstavijo najbolj inovativne ideje iz celotnega slovenskega prostora.

Seveda so najboljša promocija dobri rezultati razvojno-raziskovalnega dela vsakega posameznega podjetja, ki zelo intenzivno in načrtno vlaga v ljudi in sredstva ter ima izdelano jasno vizijo razvoja.

Tako bi lahko rekla, da je v Sloveniji kar nekaj tovrstnih dogodkov, ki sledijo tem trendom. Toda inovacije, kaj te sploh pomenijo, kako jih lahko sploh vrednotimo v tem času?

Inovacije so izjemnega pomena za gospodarski napredek tako posameznega podjetja kot tudi širšega slovenskega prostora. Zelo pomembno se mi zdi, da se inovativni dejavnosti znotraj posameznega podjetja pripiše dovolj veliko pomembnost. V podjetjih morajo biti jasno postavljene ustrezne službe, ki skrbijo za promocijo in spodbujanje inovativnosti znotraj organizacijskih enot, še zlasti pa razvojnih centrov. Primer dobre prakse je tudi v Acroniju, kjer dobro deluje služba za menedžment idej, s postavljenimi čvrstimi temelji delovanja. Hkrati se lahko pohvali tudi z zelo dobrimi rezultati preteklega in tudi tekočega dela.

Seveda ne smemo pozabiti razvojno-tehnoloških centrov, ki so po mojem mnenju ključ gonila napredka in novih idej znotraj podjetja. Podjetja, ki so v preteklosti intenzivno vlagala in še vlagajo v take centre znanja, kjer zori timsko delo strokovnjakov, so na pravi poti do uspeha.

Vsega tega inovativnega dela se ne bi dalo vrednotiti brez dobro strokovno organizirane službe za menedžment idej, ki zna prepoznavati tehnološke procese, končne izdelke. Obenem zna dobro oceniti filozofijo dela posameznikov, ki se

vkjučujemo v timske projekte, ter navzven dobro prezentirati in suvereno predstaviti dosežke.

In če se sedaj ustaviva pri vprašanju zakaj inovacije. Sami ste prejeli tudi nagrado za inovativni projekt. Ste se za inovacijo odločili povsem naključno ali vas je k temu privedel delovni proces oziroma potreba po nečem novem?

Zakaj inovacije? Sem raziskovalec za nerjavna jekla in se pri svojem delu ter vodenju projektov nenehno srečujem z novimi materiali, procesi, pristopi in izzivi. Inovacijskega dela se ne lotevam načrtno. V svoji glavi nikoli ne razvijam misli, da gre pri mojem delu za inovativno dejavnost. Preprosto, delo, ki ga opravljam, opravljam z veseljem, seveda pa je temu dodan tudi kanček radovednosti in veliko znanja ter izkušenj.

Kljub vsemu je poglobitnega pomena za inovativni uspeh projekta dobro organizirano timsko delo sodelavcev, ki strokovno pokrivajo posamezne tehnološke operacije in področja.

Brez usklajenega in zanesljivega tima strokovnjakov velikega napredka in udejanjenih novih idej ne bi bilo!

Vsekakor se vseh novih tehnoloških operacij in izdelkov lotevamo usklajeno s komercialnimi povpraševanji naših kupcev. Nemalokrat s kupci vzpostavimo tesno medsebojno razvojno-tehnološko sodelovanje, ki je zelo pomembno za končni razvojni in proizvodni uspeh.

▲ Ogret slab, vzet iz potisne peči

Kakšna pa je bila ta inovacija, ki je prejela priznanje?

Delam na dveh različnih področjih. Eno je razvoj specialnih nikljevih zlitin skupaj s francoskim partnerjem Arcelor Mittal Stainless & Nickel Alloys in drugo razvoj feritnih ognjevdržnih nerjavnih jekel za katalizatorski program dizelskih in bencinskih motorjev, skupaj z nemškim partnerjem MK-Metallfolien.

Oba projekta je Gospodarska zbornica Slovenija zelo dobro ocenila. Za razvoj nikljevih zlitin, zlitino Invar, smo prejeli zlato priznanje Gospodarske zbornice Slovenije.

Oba projekta že vključujemo v našo redno proizvodnjo in v obeh primerih gre za visoko končno dodano vrednost. Sta naša nišna proizvoda, ki zelo dobro dopolnjujeta osnovno proizvodno naravnost.

Seveda si razvoja v obeh primerih ne bi mogli zamisliti brez tesnega, strokovnega sodelovanja z obema tujima partnerjema, ki sta tudi naša končna kupca tega materiala.

Kakšen pa je po vašem mnenju odnos posameznih poslovnih sistemov do inovativnih projektov? Se teh lotevajo zgolj zaradi izboljšav obstoječih programov ali je spodbuda teh nekaj povsem normalnega?

Kot sem že omenil, so podjetja, ki načrtno in strateško usklajeno usmerjajo ter spodbujajo inovativno dejavnost med svojimi zaposlenimi, v veliki prednosti pred vsemi drugimi. Tako v prepoznavnosti, iskanju novih priložnosti, spodbujanju zagnanosti zaposlenih in ne nazadnje končni večji dodani vrednosti, ki vsako posamezno podjetje dela tržno zanimivo in stabilno. Dobro strokovno in organizacijsko podkovane službe znotraj podjetij za spodbujanje inovacijskih idej dajejo podjetju neprecenljivo veljavo in obenem motivirajo zaposlene za zavedanje o osebni ustvarjalnosti.

Iz strokovno tehnološkega vidika je zelo pomembno, da imajo podjetja vzpostavljene tudi močne razvojno-raziskovalne oddelke, v katerih se krepita ustvarjalna moč in energija zaposlenih.

Le skupna usklajena sinergija obeh služb lahko končno da dobre rezultate, ki podjetje in zaposlene postavijo ob bok podjetjem, ne samo v slovenskem prostoru, ampak tudi širše v evropskem in svetovnem merilu.

Mislím, da je v slovenskih podjetjih in prostoru veliko inovativnih pristopov, ki pa na žalost znotraj samih podjetij niso prepoznani in promovirani. Tudi zato se Slovenija v evropskem merilu uvršča na sam rep po številu inovacijskih idej na zaposlenega.

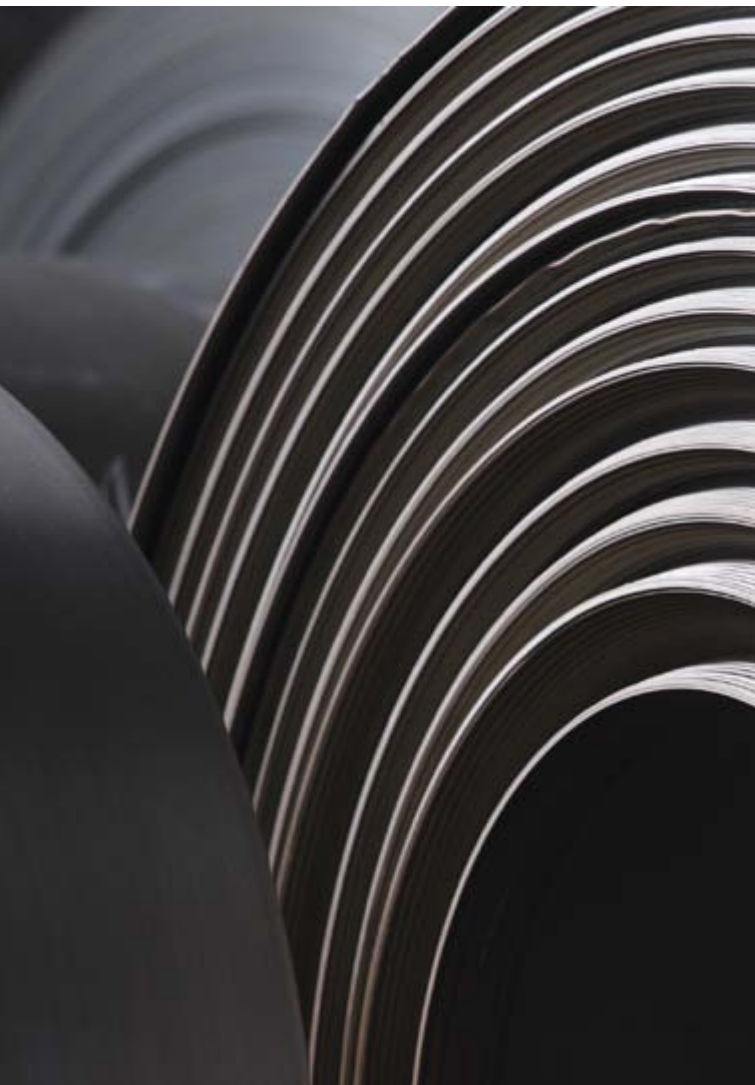
Vsekakor bi se morala podjetja tega bolj zavedati in prav tu iskati svoje priložnosti ter ključ do uspeha.

Ob koncu najinega pogovora se ustaviva še pri gospodarski krizi. Kako vpliva oziroma bo vplivala na inovativnost, jo bo pospešila?

Gospodarska kriza do neke mere vsekakor spodbuja inovativnost, ne samo znotraj podjetij, ampak tudi v regiji in širšem evropskem prostoru. Prepričan sem, da je treba prav v kriznih časih zelo hitro in učinkovito pristopiti k iskanju novih tehnoloških rešitev in izdelkov, ki so odgovor na povpraševanja tržišča, ter obenem iskati tržne niše, ki bodo dolgoročno prinašale novo dodano vrednost.

Kajti prav zaradi krize so podjetja prisiljena iskati rešitve, ki so tržno zanimivejše, bolj prilagojene izzivom časa, zlasti iz vidika uporabne vrednosti, kakovosti, stroškov in tudi okoljevarstvenih kriterijev. ●

▲ **Opomba uredništva:** Intervju je bil predvajan na Radiu Ognjišče 5. februarja letos, objavljamo ga z dovoljenjem njegovega uredništva.

▲ Toplo valjan trak

JEKLARČEK POSKRBI ZA SVOJO VARNOST, KAJ PA VI?

Da bi izboljšali varnost in zdravje pri delu, smo se v Acroniju odločili, da na nevarnosti opozorimo še z opozorilnimi tablami.

Želeli smo pripraviti table, ki bi opozarjale na posamezno nevarnost na določenem delovnem mestu. Seveda bi morale table biti take, da bi jih naši delavci stalno opazovali ter da bi jih na hudomušen način opozorile na pretečo nevarnost.

Vse te naše želje so razumeli v podjetju Studio HTZ Velenje, kjer so nam pripravili celostno rešitev. Glede na našo proizvodnjo in predstavljene nevarnosti so pripravili slogane in narisali tako imenovanega jeklarčka v različnih situacijah.

Opozorilne table so sedaj nameščene po celotnem delovnem procesu Acronija. Opozarjajo nas na nevarnosti, ki smo jim izpostavljeni v okolju, kjer se nahajamo.

Table pa ne opozarjajo samo na nevarnosti, ki smo jim izpostavljeni, ampak spodbujajo tudi pravilno obnašanje. Tudi s tem želimo preprečiti marsikatero poškodbo pri delu, ki se zgodi zaradi nepravilnega obnašanja. ●

“Tudi tako da stalno opozarjamo na nevarnosti in pravilno obnašanje, lahko preprečimo marsikatero nezgodo. Od nas pa je odvisno, kako ta opozorila tudi upoštevamo.”

ALI SI USTREZNO ZAŠČITEN Z NO VAROVALNO OPREMO?

obleka
čevlji
čelada
rokavice
očala
glušniki

...abljaj jo redno.
...naj z njo tako,
...a si jo kupil sam!

ACRONI

**VROČE POVRŠINE!
GLEJ KOD STOPAŠ!**

SIJ Slovenska industrija jekla

**TUDI MALO ALKOHOLA
JE LAHKO PREVEČ!**

Alkohol nam uničuje um in telo, razdira družine, prazni žepe, zmanjšuje spolno moč, dela iz nas invalide, ubija na cesti, nas spravlja v grob!

SIJ Slovenska industrija jekla

ACRONI

**SI PREPRIČAN,
DA NE POTREBUJEŠ VEČ ROKE?**

Ne polagaj je na mesta kjer obstaja nevarnost, da ti pade breme nanjo, jo stisne vrteči se del stroja ali obstajajo druge nevarnosti. Teško boš pozdravil poškodovano roko, še težje boš živel brez nje!

SIJ Slovenska industrija jekla

**ALI SI PREPRIČAN,
DA SPODAJ NI NIKOGAR?**

Nikoli niti za trenutek ne pozabi na varnost pri delu. Vedno se prepričaj, če je pod tabo še kdol!

SIJ Slovenska industrija jekla

ACRONI

**BODI POZOREN NA
TRANSPORTNA SREDSTVA!**

Transportna sredstva kot so žerjavi, viličarji, železniški in tovorni so neprestano v obratovanju, zato moramo biti še posebej pozorni na njih!

SIJ Slovenska industrija jekla

ACRONI

**TA NAPRAVA
NIMA MOZGANOV,
ZATO UPORABI SVOJE!**

Nezgoda pri delu ni slepa usoda, ampak predvidljiva posledica naših dejanj in obnašanja pri delu!

SIJ Slovenska industrija jekla

ACRONI

besedilo Jože Apat, univ. dipl. inž. metal. in mater.,
vodja oddelka Vodenje kakovosti, Metal Ravne

Bernarda Breznik, univ. dipl. inž. metal. in mater.,
strokovna sodelavka v oddelku Vodenje kakovosti,
Metal Ravne

METAL RAVNE NA POTI K ODLIČNOSTI

Bureau Veritas je v Metalu Ravne 17. marca letos opravil redno kontrolno presojo sistema vodenja kakovosti po standardu ISO 9001/2000.

- Presojevalec Anton Klasinc (na sredini) nič ne prepusti naključju – je naš mentor s področja sistemov vodenja kakovosti in s svojo vitalnostjo, pozitivnim pristopom in širino znanja je znatno prispeval k ravni kakovosti v našem podjetju.

Program presoje je zajemal naslednja **področja**: Procesni vodenja – vodstveni pregled, Projekti in sistemi vodenja ISO 9001/2008, Procesni prodaje (pospeševanje prodaje, obvladovanje reklamacij, merjenje zadovoljstva kupcev), Procesni proizvodnji – Jeklarski program in Procesni vzdrževanja.

Presojo je vodil **Anton Klasinc**, za katerega lahko trdimo, da je naš mentor za sisteme vodenja kakovosti. S svojo vitalnostjo, pozitivnim pristopom in širino znanja je znatno prispeval k visoki ravni kakovosti v našem podjetju.

Program presoje je presojevalec v celoti izpeljal in ob koncu podal izčrpno poročilo, ki vsebuje dragocene **smernice za izboljševanje procesov**. Te bomo upoštevali pri dopolnitvi že izvajanih ukrepov. Glavna aktivnost, ki nas čaka do naslednje presoje v septembru 2010, je **prehod na dopolnjen standard ISO 9001/2008**. Pomembno sporočilo presojevalca je, da se **mora Metal Ravne oklicati za odlično podjetje**, kar ne pomeni, da se potegujemo za nagrado odličnosti, temveč sprej-

memo načela odličnosti. To pa pomeni, da je za nas dobro le tisto, kar je nad povprečjem, pa naj bo to pri zagotavljanju kakovosti izdelkov ali pa zagotavljanju kakovosti odnosa s strankami in pri nujenju servisa našim kupcem.

Presojo smo uspešno opravili (brez neskladnosti). Prava vrednost te presoje pa se bo izkazala v **uspešni izvedbi predlogov izboljšav**, ki so zajeti v poročilu presoje. Za vzgled nam je lahko tudi to, da je bilo poročilo narejeno takoj po zaključku presoje in tako vsebuje svež vtis o celoviti sliki vodenja kakovosti v podjetju.

Za uspešno opravljeno presojo se zahvalujemo vsem sodelujočim, saj je prav resnost odnosa do strank, pa naj bodo to presojevalci, kupci ali zaposleni, prvi pogoj, da lahko trdimo, da smo podjetje na poti k odličnosti.

Kakovost smo vgradili tako v vizijo kot poslanstvo podjetja, pomembno načelo odličnega podjetja pa je nenehno izboljševanje, česar se dobro zavedamo. ●

besedilo Monika Štojs, univ. dipl. ekon., direktorica marketinga,
SIJ – Slovenska industrija jekla

vir Steel Business Briefing Insight, marec 2010

POVEČUJE SE POVPRASHEVANJE PO JEKLU ZA INVESTICIJSKE PROJEKTE V ENERGIJSKEM SEKTORJU NA BLIŽNJEM VZHODU

Zaradi krize je bilo veliko projektov v energijskem sektorju zaustavljenih. Zaradi različnih dejavnikov pa so projekti ponovno aktualni, s tem pa tudi raste povpraševanje po jeklu, potrebnem za te projekte.

Poraba jekla v energijskem sektorju Bližnjega vzhoda sicer ni padla tako močno kot v nekaterih drugih delih sveta, kljub temu pa je bil padec občuten, saj so bili mnogi projekti zaustavljeni. Sedaj pa so nekateri od »zamrznjenih« projektov ponovno aktualni in napovedi za leto 2010 so optimistične. Ta razvoj je posledica nekaj dejavnikov.

Prvič, cene nafte so se stabilizirale okrog 70 do 80 dolarjev na sodček, kar je dovolj visoko, da omogoča proizvajalcem nafte oživitve naložbenih načrtov.

Drugič, znižale so se cene storitev, ki so leta 2008 poletele v nebo in povzročile, da so bili mnogi investicijski projekti odloženi zaradi previsokih stroškov.

Tretjič, ponovno se je začela posojilna dejavnost mednarodnih bank, aktivnost se povečuje tudi pri regionalnih bankah, ki so predvsem v Savdski Arabiji zelo likvidne.

Savdska Arabija je največji svetovni proizvajalec nafte z zmogljivostjo 12,5 milijona sodčkov na dan. Trije projekti so se zaključili sredi leta 2009, največji, Khurais, je dodal 1,2 milijona sodčkov na dan. Za ta projekt je Savdska Arabija potrebovala 145.000 ton konstrukcijske pločevine in 4.000 km cevi.

Danes Savdska Arabija načrpa precej manj nafte, kot ima zmogljivosti. Proizvodnja se bo zaradi oživljanja gospodarstva povečevala, verjetno pa v bližnji prihodnosti ne moremo računati na večje nove projekte. Teče projekt Manifa, ki bo zaključen do leta 2013, zanj bodo potrebne velike količine brezšivnih cevi. Pri projektu Safaniyah pa bodo potrebovali 20.000 ton cevi, predvsem varjenih.

Novi projekti so povezani predvsem s proizvodnjo zemeljskega plina, kjer je Savdska Arabija sedmi največji svetovni proizvajalec, do leta 2014 pa načrtuje 40-odstotno povečanje proizvodnje, s čimer naj bi zadovoljila domačo porabo. Za projekt Karam bodo potrebovali 30.000 ton jekla, za projekt Khuraniyah pa 94.000 ton.

Poleg tega v Savdski Arabiji načrtujejo nova vlaganja v rafinerije, elektrarne in naprave za razsoljevanje vode. V rafinerijah 25 odstotkov uporabljenega materiala predstavljajo specialna in nerjavna jekla. Za elektrarne potrebujejo predvsem konstrukcijsko in specialno jeklo, za naprave za razsoljevanje vode pa večji delež nerjavnih jekel.

Čeprav je politična prihodnost v Iraku še vedno negotova, se povečuje zaupanje investitorjev in pripravljajo se projekti za povečanje proizvodnje nafte. Če se bodo projekti uresničili, bo Irak dosegel zmogljivost 11 milijonov sodčkov na dan, s čimer bo postal drugi največji proizvajalec nafte takoj za Savdsko Arabijo.

Novo naložbe načrtujejo tudi v Omanu. Tudi Združeni arabski emirati oživljajo svoje projekte. Razvoj investicijskih projektov v Iranu pa bo odvisen od politične situacije. ●

REMONT TURBO KOMPRESORJA V TULAČERMETU

V Tulačermetovi kisikarni so v tridesetih dneh dokončali generalni remont turbo kompresorja za zrak K-1700-61-1.

Po odprtju cilindra agregata so očistili pretočne kanale in pregledali drsne ležaje. Po načrtih so namestili nov rotor kompresorja ruske izdelave (Nevskij zavod). Očistili so komoro filtrov in pregledali zaporne ventile za dovod zraka in vode. Na pomožni opremi so pregledali delovanje glavne in rezervne oljne črpalke, popravili zaporni ventil in zamenjali olje.

Dela so izvajali delavci obrata za vzdrževanje ogrevalnih in energetskih sistemov in tudi vzdrževalci kisikarne.

Z remontom se je povečala zanesljivost delovanja agregata, namenjena oskrbi kupcev s stisnjanim zrakom. ●

REMONT LIVNE NAPRAVE ŠT. 2 V TULAČERMETU

V plavžarni Tulačermeta je končan generalni remont livne naprave št. 2.

V sklopu remonta, ki je trajal 20 dni, so na napravi zamenjali valjčne transporterje, pogonske dele valjčnih transporterjev in valje ter pregledali dvigalo. Zamenjali so sistem za mokrenje grodlja na valjčnih transporterjih in vagonih, popravili dovodne ventile, rezervoarje za mokrenje in dvigalni vitel. Opravljen je bil obsežni remont elektroopreme: popravilo krmilne plošče livne naprave, elektromotorjev in elektroopreme v hali za pripravo apnice.

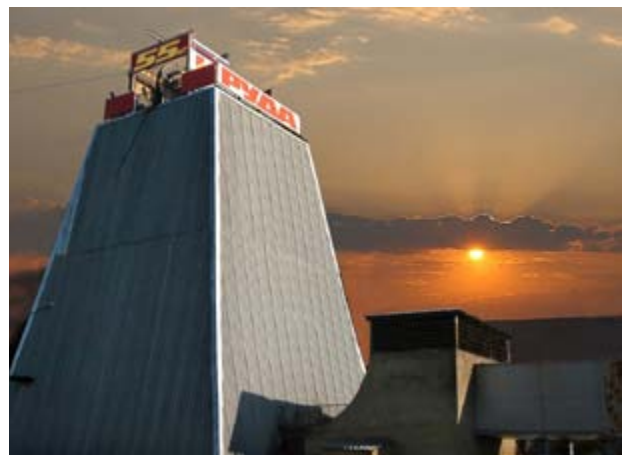
Za ugotavljanje pripravljenosti livne naprave so prvi lonec poskusno ulili 28. februarja. Pred končnim zagonom livne naprave vzdrževalci odpravljajo še zadnje pomanjkljivosti. V zadnji fazi generalnega remonta bodo namestili še varovalno opremo. ●

PROJEKT ODLAGANJA JALOVINE KMARude

KMARuda je s peterburškim podjetjem PiterGOR projekt sklenila pogodbo o izvedbi projekta hidravličnega odlaganja jalovine v prazne rove Glavnega in Vzhodnega območja nahajališča Korobkovo.

V projekt so vključeni: parametri in mesta za izgradnjo vodoodpornih zapornic, glavni cevovodi za odlaganje jalovine v opuščene jaške in vračanje vode v sistem povratne oskrbe z vodo, črpalke, načini sušenja odloženega materiala in časovni načrt zapolnjevanja praznih jaškov. Sedaj poteka zapolnjevanje praznih rovo Jugovzhodnega nahajališča, ki mora biti končano leta 2013.

Projekt je izdelalo moskovsko podjetje Giprocvetmet. ●

KADROVSKA GIBANJA V FEBRUARJU

SIJ – SLOVENSKA INDUSTRIJA JEKLA

Februarja ni bilo kadrovskih sprememb.

Tanja Tomc, strokovna sodelavka za področje kadrov, SIJ – Slovenska industrija jekla

SERPA

Dvema delavcema je prenehalo delovno razmerje.

Ljuba Grubelnik, univ. dipl. prav., Kadri, Metal Ravne

ELEKTRODE JESENICE

Februarja ni bilo kadrovskih sprememb.

Rafko Penič, univ. dipl. ekon., vodja Kadrovske službe, Elektrode Jesenice

ACRONI

V pokoj je odšel sodelavec BRANKO OITZL iz Predelave debele pločevine. Zahvaljujemo se za njegovo prizadevno delo in mu v pokoju želimo vse najlepše.

5 sodelavcem je prenehalo delovno razmerje.

Jubilanti

Jubilant s 30-letnim delovnim stažem je postal RADOSLAV SEDLAREVIČ iz Hladne predelave. Čestitamo!

Jubilant z 20-letnim delovnim stažem je postal ANTON LAHAJNAR iz Jeklarne. Čestitamo!

SUZ

Naša nova sodelavca sta postala PETER PETROVIČ na vlečni liniji Schumag in MILORAD ŠAKIĆ kot žerjavovodja, oba v obratu Jeklovlek.

Februarja se je upokojil sodelavec MILAN STRUNA iz Jeklovleka. Zahvaljujemo se za njegovo

Jubilanta z 10-letnim delovnim stažem sta postala ZORAN ALEKSOVSKI iz Hladne predelave ter ANAMARIJA KOFOL iz Raziskav in razvoja. Čestitamo!

Zaključek šolanja

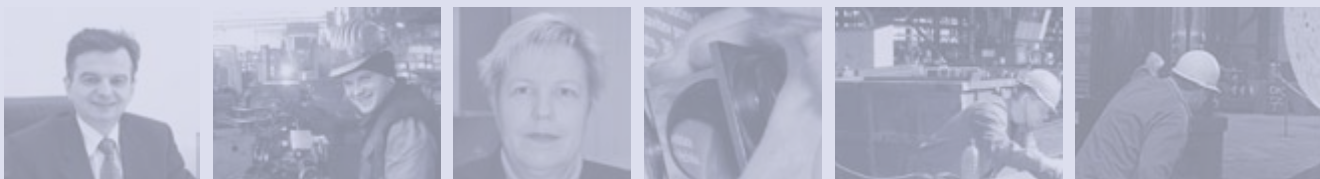
Šolanje so uspešno zaključili: EDITA GREGORI iz Prodaje je pridobila naziv diplomirana ekonomistka (vs); DEJAN LAZAR iz Jeklarne je pridobil naziv prodajalec; FAHRUDIN MUMINOVIĆ iz Tehničnih storitev in transporta je postal obdelovalec kovin. Čestitamo!

Nejra Rak Benič, dipl. upr. org., strokovna sodelavka za HRM 1, Acroni

prizadevno delo in mu želimo vse najlepše.

Podjetje je zapustil en delavec.

Mag. Tanja Avguštin Čufer, Kadrovska služba, SUZ

METAL RAVNE

Naši novi sodelavci so postali: SAŠO MLAČNIK, ALEŠ ŠULER, JOŽE KAC, BLAŽ STRMČNIK, MARKO GOLOB, OŽBEJ GROS, GREGOR ŠUŠEL, JULIJAN KOS, TOMAŽ GORENŠEK, GORAN GORNIK, JERNEJ BANDALO, SREČKO HOVNIK PLEŠEJ, vsi v Kovaškem programu.

Upokojili so se: MARJAN STOČKO, VUJADIN KOSTIČ, Jeklarski program; JANEZ STOČKO, Kovaški program; MAKS ZABERČNIK, Valjarski program; ZDENKO KRAŠEVEC, Vzdrževanje; BARBARA KRAŠEVEC, Logistika. Zahvaljujemo se jim za prizadevno delo in jim v pokoju želimo vse najlepše.

Podjetje je zapustilo 6 delavcev.

Jubilanti:

40 let: BOGOMIR ČEGOVIK, Valjarski program.
30 let: BRANKO SVETINA, Valjarski program; FRANC ŠULER, Kovaški program; MITJA ŽIVIČ in ZLATKO GOLOGRANC, Vzdrževanje.
20 let: ROBERT BURJAK, Kovaški program; MARTINA TOMINC, Prodaja.

Vsem iskrene čestitke.

Zaključek šolanja

BORIS DRUG iz Kovaškega programa je pridobil poklic avtomehaničar. Čestitamo!

Irena Praznik, strokovna delavka, Kadri, Metal Ravne

NOŽI RAVNE

Upokojil se je sodelavec IZTOK FLIS iz Mehanske obdelave. Zahvaljujemo se mu za njegovo prizadevno delo in mu v pokoju želimo vse najlepše!

Enemu sodelavcu je prenehalo delovno razmerje.

Jubilanti:

Za 40 let delovne dobe čestitamo IZTOKU FLISU iz Mehanske obdelave.

Dragica Pečovnik, univ. dipl. soc., kadrovska menedžerka, Noži Ravne

ZIP CENTER

Naša nova sodelavca sta postala ROMANA OBRUL in MARKO GRILC v programu Storitve.

Rezka Kerbev, ZIP center

ZAHVALA

Ob nenadni ter prezgodnji izgubi dragega moža, očeta in dedka se iskreno zahvaljujemo Acronijevemu kolektivu iz obrata PDP za izrečeno sožalje ter denarno pomoč.

Družina Mahmuljin

ZAHVALA

Spoštovani sodelavci in cenjene sodelavke! Ob žalostni izgubi mojega očeta se vam iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje, kolektivu dne A pa tudi za denarno pomoč. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Mujesira Šečkanović, Acroni

besedilo Milena Gartner - Delopst, spec. psih. svet.

JUBILANTE METALA RAVNE IN SERPE JE NAVDUŠIL NASTOP PLESALK IN KITARISTK

ME

Jubilanti dela, tokrat iz leta 2009, iz Metala Ravne smo se 19. marca že tradicionalno srečali in se povesečili skupaj z vodji ter direktorji. Na praznovanju so se nam pridružili jubilariti iz našega hčerinskega podjetja Serpa.

Program so popestrile učenke ravenske OŠ Koroški jeklarji s plesi iz srednjega veka in kitaristke iz dravograjske glasbene šole.

Za glasbo je skrbel hišni duo Elvis Breznik in Alenka Šart, jedačo in pijačo so pripravili v Hotelu Korošica.

JUBILANTI METALA RAVNE Z 10 LETI DELOVNE DOBE:

JERNEJ NEŽMAH
MARJAN POČIVALNIK
SILVO PRATNEKAR
GROZDAN RISTIČ
MATEJ ŠIPEK

JUBILANTI METALA RAVNE Z 20 LETI DELOVNE DOBE:

MIRAN ČEVNIK
ANTON DEBELAK
JANEZ GRILC
SEBASTJAN GRILC
MARJAN HOVNIK
ROBERT JAKOPIN
TOMAŽ KAČIČ
MILAN KOLEDNIK
ROBERT KOMPAN
BORIS KOTNIK
ANDREJA KRAJNC
DIMITRIJ KREMŽAR
DAMJAN LAZNIK
ROBERT MOČILNIK
JOŽICA NEMEC
JOŽICA NOVAK PUŠNIK
MATJAŽ PEČOLER
DARKO PETAN
JOŽE POTOČNIK
IZTOK POŽARNIK

ALEŠ PREVALNIK
RUDOLF VERTAČNIK
ROBERT ZAPEČNIK

JUBILANTI METALA RAVNE S 30 LETI DELOVNE DOBE, KI SO PREJELI JUBILEJNO PLAKETO IN FOTOGRAFIJO ZA SPOMIN:

STIPO BILOGREVIČ
DUŠAN BRITOVŠEK
ASIM DELIČ
MATJAŽ FILIPANČIČ
DRAGO GOLOB
ZORAN GOLOB
CIRIL GORENŠEK
SONJA HRNČIČ
KATICA IRŠIČ
BENO JESENIČNIK
SAMO JESENIČNIK
MILOŠ JOVIČ
IGOR KELEMINA
ALOJZ KLANČNIK
MARTIN KOCEN
TATJANA KOSTANJEVEC
GREGOR KOTNIK
MILAN KOZEL
ANDREJ LESNIK
ANTO MANDIČ
JANKO MARIN
DANILO MRAVLJAK

Glavni direktor Andrej Gradišnik nam je spregovoril nekaj spodbudnih besed in razdelil jubilaritom za 30 let delovne dobe jubilejne plakete, jubilaritom za 40 let delovne dobe pa posebno darilo. Skupaj s tehničnim direktorjem Serpe je podelil spominska darila tudi jubilaritom iz Serpe.

ZVONKO NABERNIK
MARJAN PANDEL
MIRAN PANTNER
MILAN PARADIŽ
MILAN PAVLOVIČ
IVANKA PEČNIK
ŽELJKO PEŠIČ
JOŽE PLANŠAK
ALOJZ POBERŽNIK
MARKO PRANJKOVIČ
FRANC RAMŠAK
PAVEL SMREČNIK
RADO ŠROT
BRANE TOPIČ
MILAN VUKOVIČ

VEDNO VEČ JE METALOVIH JUBILANTOV S 40 LETI DELOVNE DOBE, KI SO PREJELI JUBILEJNO URO:

DRAGO KLANČNIK
NIKOLAJ KLEMENC
EDVARD KLEP
DRAGO ŠTEKL
ANTON VRABIČ
IVAN ZABEL

Praznovali smo skupaj z jubilariti naše hčerinske družbe Serpa, ki se ponašajo z 20, 30 in 40 leti delovne dobe; vsi so prejeli simbolični spominek, jubilarit s 40-letnim delovnim stažem pa še jubilejno uro.

JUBILANTI SERPE (Z DELOVNIMI LETI)

ANTON ŠTAUDEKER	40
JANEZ MIKELN	30
ANTON ROŽEJ	30
MIRKO ŠTRUC	30
IZIDOR KONEČNIK	30
DANILO RIBIČ	20
DAMJAN ŠAPEK	20

Z ognjemetom nas je presenetil Gregor Kotnik.

Vsem jubilaritom še enkrat iskreno čestitamo!!!

Vsem udeležencem, ki ste »skrbeli«, da je srečanje uspelo, se še enkrat zahvaljujem. ●

• Dobro razpoloženje že ob pripenjanju nageljna za dobrodošlico

• Prisrčen sprejem

• Kitaristke, naše glasbene gostje

• Vrnili smo se v srednji vek.

• Jubilant Metala Ravne Jernej Nežmah (levo) z 10 leti delovne dobe ob glavnemu direktorju Metala Ravne Andreju Gradišniku

• Serpinemu jubilantu Damjanu Šapku je čestital Mitja Laure, tehnični direktor Serpe

• Jubilanti Metala Ravne z 20 leti delovne dobe

• Vsi jubilanti s 40 leti delovne dobe

• Jubilanti Serpe

• Jubilanti Metala Ravne s 30-letnim delovnim stažem

besedilo za ZZV Ravne Metka Horvat, dr. med., spec.

vir Onkološki inštitut Ljubljana, Register raka RS za leto 2006, CINDI Slovenija – Program Svit

NE BOJTE SE SVETA TAM ZNOTRAJ

Na začetek marca je umeščen teden boja proti raku, ves marec pa je mesec boja proti raku debelega črevesa in danke.

Podobno kot v drugih evropskih državah je tudi v Sloveniji rak na drugem mestu med vzroki smrti, takoj za srčno-žilnimi boleznimi.

Osnovnega vzroka za nastanek raka ne poznamo, vemo pa, da lahko številne dejavnike povezujemo s to zahrbtno boleznijo. Rak se v večini primerov razvija več let, brez vidnih kliničnih znakov, ki bi posameznika opozorili, da se celice v njegovem telesu spreminjajo in vodijo v maligno raščo. Ko se pokažejo bolezenski znaki, kot so denimo krvavitve, zapore cevastih organov, nenamerno hujšanje, slabokrvnost in bolečine, je bolezen največkrat že razširjena in je potrebno zahtevno ter dolgotrajno zdravljenje, ki na žalost ni vedno učinkovito.

VSAKO LETO ZA RAKOM ZBOLI 12.000 SLOVENCEV

Za rakom po vsem svetu na leto zbolijo več kot 12 milijonov bolnikov, 7,6 milijona jih zaradi raka umre. Po podatkih Onkološkega inštituta v Sloveniji vsako leto za rakom zbolijo okrog 12.000 ljudi, umre pa jih približno 6000. Pričakovati je, da bo med rojenimi leta 2007 za rakom do 75. leta starosti zbolel skoraj vsak drugi moški in skoraj vsaka tretja ženska se bo morala spoprijeti z njim.

Iz podatkov Registra raka za Slovenijo za leto 2006 je razvidno, da so v Sloveniji našli 11.043 na novo odkritih bolnikov z rakom, od tega pri 5.799 moških in 5.244 ženskah, umrlo pa je 5284 bolnikov. Breme raka je različno v življenjskih obdobjih, največ ga je pri starejših. 87 odstotkov bolnic in bolnikov zbolijo po 50. letu. Rak se izjemoma pojavi pri mlajših od 19 let. Več kot polovica (56 %) vseh rakavih bolezni pri obeh spolih je na petih anatomskih mestih: na koži – 15,9 %, debelem črevesu in danki – 11,6 %, pljučih – 10,9 %, dojki 10,1 % in prostati – 7,7 %.

UKREPI ZA PREPREČITEV IN ZGODNJE ODKRIVANJE RAKA

Kaj lahko storimo sami, da rak preprečimo oziroma ga zgodaj odkrijemo?

Uživajmo zadosti sadja in zelenjave ter živila z manj maščobami, vzdržujemo ustrezno telesno težo, poskrbimo za zadosti gibanja, ne kadimo in omejimo pitje alkoholnih pijač, pred sončnimi žarki se zaščitimo in se soncu ne izpostavljammo med deseto in šestnajsto uro, naučimo se samopregledovanja dojk in mod, ženske hodimo na redne ginekološke preglede, bodimo pozorni na bolezenske znake, cepimo se proti hepatitisu

B in okužbam proti humanim papiloma virusom, odzovimo se na vabila državnih programov za zgodnje odkrivanje raka: materničnega vratu – ZORA, debelega črevesa in danke – SVIT in dojk – DORA.

RAK NA DEBELEM ČREVESU IN DANKI

V nadaljevanju predstavljamo breme raka debelega črevesa in danke ter državni Program presejanja in odkrivanja raka na debelem črevesu in danki – Svit, ki v Sloveniji poteka od lani. Program sta omogočila Ministrstvo za zdravje RS in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Udeležba v programu je brezplačna za osebe z urejenim obveznim zdravstvenim zavarovanjem.

Za rakom na debelem črevesu in danki v Sloveniji vsako leto zbolijo okrog 1200, umre pa približno 700 ljudi. Rak debelega črevesa in danke je drugi najpogostejši vzrok smrti zaradi raka v Sloveniji, predvsem zato, ker bolezen ni odkrita dovolj zgodaj. Največkrat za rakom debelega črevesa in danke zbolelata oba spola po 50. letu starosti, zbolijo lahko tudi mlajši.

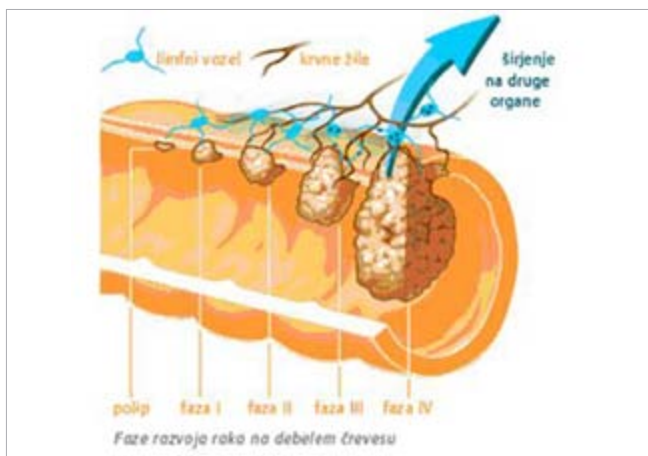
Rak debelega črevesa in danke je tako kot večina rakov zahrbtna bolezen, razvija se počasi, brez očitnih bolezenskih znakov. Obdobje brez kliničnih znakov bolezni je v povprečju dolgo od osem do deset let.

V 90 odstotkih se rak razvije iz predrakavih sprememb na steni črevesja – iz polipov, ki sčasoma preidejo v rakasto tvorbo. Če polipe pravočasno odkrijemo in odstranimo, s tem bolniku rešimo življenje, ohranimo mu tudi kakovost življenja.

Polipi bolniku večinoma na povzročajo težav. Na polipih nastanejo razjede, ki povzročijo prikrito ali vidno krvavitev. Polipi lahko povzročijo oviro v prehajanju črevesne vsebine ali vodijo do popolne zapore črevesa.

Simptomi in klinični znaki, ki opozarjajo na raka na debelem črevesu in danki, so neznaki. Odvisni so od mesta tumorja, njegove velikosti, razširjenosti in zapletov, ki jih tumor povzroča. Med najpogostejšimi znaki so: bolečine v trebuhu, spremembe ritma odvajanja blata (pogostnost odvajanja, konsistenca blata), zaprtja, ki jim sledijo driske, sveža krvavitev iz črevesa ali črno blato, tanko blato, slabokrvnost, nenamerna izguba telesne teže, utrujenost ... Če bolezen odkrijemo dovolj zgodaj, ko se rak še ni razširil iz črevesja v bezgavke ter še ni zasevkov, je zdravljenje učinkovito in uspešno.

Tveganje za nastanek raka debelega črevesa in danke povečujejo dejavniki, kot so: nezdrav življenjski slog, prema-

▲ Faze razvoja raka na debelem črevesu (vir slike: www.program-svit.si)

lo gibanja, nezdrava prehrana s premalo vlaknin, zelenjave in sadja, debelost, kajenje in alkohol. Ogroženi so tudi ljudje, ki že imajo prisotne kronične vnetne bolezni (npr. ulcerozni kolitis, Mb. Crohn, ...), in ožji sorodniki že obolelih za tem rakom.

▲ Vir slike: www.dnevnik.si/novice/zdravje

KAKO POTEKA PROGRAM SVIT?

Vabila za sodelovanje v Programu Svit prejmejo vsako drugo leto osebe obeh spolov, stare od 50 do 69 let. Vabilu so priložene informacije o Programu Svit in izjava o prostovoljnem sodelovanju. Vsem, ki vrnejo podpisano izjavo, Center Svit pošlje komplet za odvzem dveh vzorcev blata.

Posameznik odvzame dva vzorca blata po priloženih navodilih, pri dveh zaporednih odvajanjih v dveh različnih dneh oziroma znotraj štirih dni. Oba označena vzorca blata vloži v kuverto z že plačano poštnino ter jo odda v poštni nabiralnik.

V centralnem laboratoriju Programa Svit v Ljubljani blato preiščejo in ugotavljajo prikrite krvavitve. Če v vzorcu blata ugotovijo sledi krvi, preiskovanec in njegov osebni zdravnik dobita obvestilo o pozitivnem izvidu. Pozitiven izvid še ne pomeni raka na debelem črevesu in danki, pomeni le, da obstaja možnost, da je preiskovanec zbolel za tem rakom.

Preiskovancu predlagajo, da pri specialistu opravi endoskopsko preiskavo črevesja – kolonoskopijo, ki bo ugotovila vzrok krvavitve. Kolonoskopija je preiskava, ki omogoča pogled v notranjost in je najpomembnejša diagnostična metoda za zgodnje odkrivanje in odstranjevanje polipov oziroma predrakavih sprememb. S to preiskavo se ugotovijo bolezenske spremembe: črevesni polipi, kronične vnetne bolezni črevesja in benigni/maligni tumorji.

Osebni zdravnik preiskovanca glede na njegovo zdravstveno stanje na preiskavo ustrezno pripravi. Pred kolonoskopijo preiskovanec dobi navodila za čiščenje črevesja.

Preiskovanci z negativnim laboratorijskim izvidom o tem prav tako prejmejo pisno obvestilo, vključno s sporočilom, da bodo v program ponovno vabljeni po dveh letih.

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne spodbuja vse, ki so že ali še bodo prejeli vabilo za sodelovanje v programu Svit, da se odločijo za vključitev vanj ter k temu spodbudijo še svoje bližnje, saj s tem rešujejo življenja in dvigujejo njihovo kakovost. ●

▲ Vir slike: zlata.leta.com

besedilo Marjan Kašnik, Noži Ravne

PRISRČNO SREČANJE UPOKOJENIH KOLEGOV

Upokojenci Nožev Ravne se veselijo vsakoletnega srečanja. To je prijetna priložnost za druženje in obujanje spominov, vsako drugo leto pa si tudi ogledajo proizvodnjo in njene posodobitve.

• Takole prisrčno je bilo snidenje Jožeta Kolarja z najstarejšo upokojenko Rozino Štosir. Upokojeni rezkalec je povedal: »Res se veselimo vsakoletnih srečanj. Pridušali smo se, da se ne smemo videti samo na pogrebih. Obujamo spomine in si imamo toliko povedati. Hvaležni smo vodstvu Nožev Ravne, da podpira naša srečanja.«

OBNAVLJAMO ENERGIJO

besedilo Anton Kelbl, Acroni

SLADKA POT, POT DOBROT Z GORIČKEGA

Marca ne zaznamuje samo prihod pomladi, ampak je to tudi mesec praznovanj, od dneva žena, Gregorjevega, ko se ptički ženijo, do dneva materinstva. V društvu metalurških inženirjev in tehnikov z Jesenic smo se odločili, da ob dnevu žena svoje članice popeljemo po Sladki poti.

Sladka pot poteka v **Krajinskem parku Goričko**. Goričko je najbolj severna pokrajina v Sloveniji in je gotovo med Slovenci najmanj poznana. Pohoda smo se udeležili v nedeljo, 7. marca. Jutro je bilo kar hladno za ta čas, kljub temu pa je v nas gorela želja po spoznavanju novih krajev v naši prelepi deželi.

Po štiriurni vožnji smo prispeli do vasi Ivanjševci s samo štirinajstimi hišami in 39 prebivalci. Zbor pohodnikov je bil pri čebelarju **Kolomanu Kozicu**, ki z družino čebelarji že od leta 1987. Pred hojo smo se okrepčali z domačimi dobrotami in napitki iz medu. Pozorno smo si ogledali lep čebelnjak, ki so ga poslikali mladi likovniki z osnovne šole v Murski Soboti. V »Rojanovi iži« so nam razkazali staro in novo opremo za čebelarjenje.

Sledil je začetek pohoda, pot nas je vodila po travnikih in gričih. Po dobri uri hoje smo prispeli do vasi Ratkovci, kjer so nas sprejeli v hiši družine **Celec**. Seznanili so nas z domačo obrtjo, s katero se ukvarja že tretja generacija. Raznovrstne medenjake pečejo po receptih, starih nekaj stoletij. Nekaj posebnega je lectovo

● Mladi likovniki so dali čebelnjaku poseben pečat.

pecivo, izstopa zlasti lectovo srce, ki simbolizira ljubezen, veselje, skratka vse dobro in lepo. Vse te sladke dobrote smo tudi pokusili. Kar težko smo se poslovili od prijazne družine **Celec**.

Pot smo nato nadaljevali do vasi Selo, znane po znameniti **rotundi sv. Nikolaja**. Opečnata, okrogla kapela, krita s skodlami, je bila zgrajena sredi 13. stoletja. Stavba že na prvi pogled učinkuje kot nekaj posebnega in se lepo vključuje v naravo. Tako oblikovanih cerkva drugod po Sloveniji ni. Tudi v notranjosti so lepo ohranjene freske iz 14. in 15. stoletja.

Po ogledu smo nadaljevali hojo proti Berkovcem, do **Česarjevega mlina**, ki leži ob Ratkovskem potoku. Vodni mlin je bil zgrajen leta 1930, delati pa je prenehal leta 1968. Zdaj je mlin muzej in je bil proglašen za kulturno-tehnični muzej. V njem je tehnološka zbirka, kjer so zbrani orodja in predmeti, ki so jih uporabljali za kmečka opravila in za mlinarsko dejavnost. Posebno zanimiva sta francisova turbina in mogočni stroj, katerega poganja lesni plin. Postregli so nam tudi sladke dobrote, odžejali pa smo se z vinom, pridelanim na Goričkem. Še enourna hoja in že smo se znašli pri gasilskem domu v vasi Ivanjševci, kjer je bil tudi zaključek pohoda.

Pot je bila dolga približno 12 km, bila je

● Ob bistrem potoku je Česarjev mlin.

razgibana, vendar nezahtevna. Pohodniki smo bili navdušeni nad prelepo naravo, ki je drugačna od naše, v kateri živimo. V vsaki vasi so nas toplo sprejeli, s pozdravom »Dober den« in stiskom roke ter z vprašanjem »Od kje ste?«. Ob odgovoru, da smo iz Gorenjske, se jim je na obrazu zarisal nasmeh, saj veliko ljudi iz teh krajev dela na Gorenjskem, posebno na Bledu. Prisrčno je bilo tudi slovo od organizatorjev in domačinov. Sledila je vožnja proti domu.

Marsikdo je še na avtobusu razmišljal o Sladki poti, ki je zaživela pred sedmimi leti. **Pohodna pot združuje domače obrtnike v krajih Ratkovci, Berkovci in Ivanjševci.** Zaradi izdelkov, ki so večinoma povezani s sladkimi dobrotami, je pot dobila ime **Sladka pot**.

Kot sem že na začetku omenil, z marcem prihaja pomlad. Vse okrog nas se prebuja, začenja se novo življenje, to pa je tudi upanje za nas, za lepši jutri. ●

Razgibana, a ne prezahtevna, 12 kilometrov dolga pot

Miro Eržen, vodja NOE Kranjska Gora, Gornjesavski muzej Jesenice
 fotografija iz arhiva Tehniškega muzeja Slovenije

RAZSTAVA LETEČI ČLOVEK STANKO BLOUDEK (1890–1959) V KRANJSKI GORI IN RATEČAH

Gornjesavski muzej Jesenice je 12. marca v prostorih Liznjekove domačije v Kranjski Gori in Kajžnikove hiše v Ratečah odprl gostujočo razstavo Tehniškega muzeja Slovenije »Leteči človek Stanko Bloudek (1890–1959)«. Razstava zaznamuje 120. obletnico rojstva tega izjemnega športnika, predvsem pa vsestranskega izumitelja in konstruktorja.

Stanka Bloudka v Gornjesavski dolini poznamo predvsem kot konstruktorja skakalnic – znamenite 120-metrške Bloudkove velikanke, ki je postala sinonim ne samo Planice, pač pa je prepoznavna tudi v svetovnem merilu. Njegovo delo na tem področju je omogočilo razvoj letenja oziroma poletov na smučeh, kar je pomenilo prestavljanje mejnikov v tem športu daleč v prihodnost. Zato smo se odločili, da del razstave, ki prikazuje Bloudkovo življenje in delo na tem področju, postavimo v Kajžnkovi domačiji v Ratečah, torej kraju, ki je vedno živel s Planico.

Nič manj pomembno pa ni delo in ustvarjanje Bloudka kot vsestranskega športnega pionirja, predvsem na področju inovatorstva in konstruktorstva, saj je bil navdušen letalec in konstruktor letalskih modelov, preizkusil pa se je tudi v avtomobilizmu. Poleg tega je bil tudi snovalec športnih objektov, saj sta mu izobrazba iz strojništva in likovne umetnosti ter izrazit talent za konstruiranje omogočila, da so bili njegovi projekti ne samo funkcionalno, pač pa tudi oblikovno in estetsko dovršeni. Bil je tudi zavzet športni delavec in organizator ter član Mednarodnega olimpijskega komiteja. V Liznjekovi hiši je predstavljeno delo Stanka Bloudka na navedenih področjih.

Čeprav je ime in delo Stanka Bloudka dobro znano, ne nazadnje tudi naši najboljši športniki in športni delavci vsako leto prejemajo nagrade in priznanja, ki se imenujejo po njem, pa smo prepričani, da bo razstava ne samo prikazala vso širino delovanja tega izjemnega človeka, pač pa bo obiskovalcem odkrila tudi manj znane podrobnosti.

Zato vas vabimo v Kranjsko Goro in Rateče (v Planici je bilo od 18. do 21. marca tudi svetovno prvenstvo v smučarskih poletih, katerih idejni oče je bil prav Stanko Bloudek), da si to zanimivo razstavo ogledate in s tem tudi počastite spomin na tega velikega športnega zanesenjaka in tehničnega ustvarjalca. ●

● Stanko Bloudek v izteku 120-metrške skakalnice v Planici

KUBA – RAJ ZELENEGA KUŠČARJA

Božič se približuje, meni pa popotniška mrzlica že narašča. Na božični večer še delam do štirih, ko ugotovim, da so banke zaradi praznika že zaprte, jaz pa še brez prebite pare. Še dobro, da obstajajo bančne kartice. Za božični večer sem še doma, naslednji dan pa ob šestih z nahrbtnikom na rami že v Ljubljani pred Tivolijem, kjer v nalivu čakam na prevoz.

- Starinski avtomobili so prav res posebnost kubanskih cest, so kot okostnjaki ameriškega kapitalizma iz petdesetih in šestdesetih let prejšnjega stoletja. Nekateri so svetleče ohranjeni, spet drugi v popolnoma razpadajočem stanju, z rezervnimi deli domače izdelave s poudarkom na precejšnji domišljiji, saj od leta 1961, ko so ZDA uvedle trgovinsko zaporo, ni bil uvožen niti en rezervni del. Chrysler kabrio iz leta 1955, ki ga je na Kubi vozil znameniti pisatelj Ernest Hemingway, je eden izmed najdragocenejših primerkov teh »oldsmobilov«. Še nedavno je bil prodan za borih 2.500 ameriških dolarjev, danes pa je vreden celo premoženje.

S kombiji se peljemo do letališča pri Benetkah, od koder preko Madrida letimo do Havane. Tam nas pričaka 30 °C, in ne morem si kaj, da ne pomislim na Slovenijo, kjer baje dežuje kot iz škafo ... ampak to je že druga dimenzija sveta.

Hura! Popotna avantura se začne ... V večernih urah utrujeni od čezoceanskega leta prispemo v Havano, kjer takoj začitimo pravi kubanski utrip. Ulice so kljub pozni uri polne ljudi, slišijo se ritmi salse, stara kolonialna Havana, zamrznjena v času, nas pozdravi z vso veličino in bedo. Prve tri noči spimo v centru mesta, blizu arhitekturne kopije ameri-

- Stric na sliki si je pred nastankom te fotografije sam izdelal cigaro, za katero je tobak pridelal na svojem polju. Debela kubanska cigara je poleg belega ruma in salse zaščitni znak Kube. Najbolj znana znamka kubanskih cigar je diplomatska Cohiba, ki je ime dobila po indijanski besedi za tobak. Castro, revolucionarni oče Kube, je prenehal kaditi cigare že pred 30 leti in pospremil svojo odločitev z besedami: »Cigare so dobre za domovino, za moje zdravje pa ne preveč.«

škega Kapitola, kar pri Kubancih doma, v t. i. Casas particular. Soba je skromna, verjetno je bila to prvotna spalnica lastnikov, celotno stanovanje je brez oken, predvsem smo hvaležni, da imamo klimo. Lastnika sta ves ljubi dan doma, gledata televizijo in poslušata glasbo latino ritmov. Njun edini vir zaslužka sta sobici, ki ju oddajata, od tega morata več kot polovico zneska plačati državi, ampak še vedno jima konec meseca ostane več, kot pa bi prejela za delo v državni službi. Lastnica je po izobrazbi univerzitetna diplomirana farmacevtka in je delala v tovarni zdravil, poslali so jo celo na izo-

braževanje v Milano. Službo je pustila, saj od 20 EUR plače na mesec res ne moreš dostojno živeti.

Havana je super mesto, prav taka je, kot sem si jo predstavljal. Za razliko od drugih starih španskih kolonialnih mest ji dodaten pečat in utrip pridajo stari ameriški avtomobili iz šestdesetih let prejšnjega stoletja, ulični glasbeni ansambli, prav posebni taksiji v obliki kokosovega oreha (t. i. Coco Taxi), razpadla pročelja vil iz obdobja art deco, dolge čakalne vrste za kruh, popolnoma izropane in prazne trgovine, politične revolucionarne parole, kot je denimo »revolucija ali smrt«, podoba Che Guevare na vsakem koraku ... kot da bi zavrtel čas nazaj. Havano smo prečesali po dolgem in počez, ogledali smo si seveda tudi Muzej kubanske revolucije in Muzej ruma.

Iz Havane nas je pot z avtobusom vodila do Vinalesa, čudovite pokrajine s hribčki, palmami in kraškimi jamami. Dan smo preživeli na konjih, v počasnem hodu čez plantaže tobaka in sladkornega trsa. Krasni razgledi. Zvečer smo imeli organiziran tečaj salse, osnovne štiri korake, ki jih je bilo seveda treba nemudoma preizkusiti v praksi na pravem plesišču in s pravimi kubanskimi plesalci.

Naša naslednja postaja je bilo staro barvito mesto ob morju. Trinidad ima čudovito staro mestno jedro z glavnim trgom Plaza Major in razvejanimi galerijskimi uličicami. Leta 1988 so Združeni narodi mesto upravičeno proglasili za svetovno kulturno dediščino.

- Kubanci in Kubanke slovijo kot lepi ljudje, in to upravičeno. Kuba je talilni lonec različnih ras in kultur, kar se odraža v nenavadnih obraznih potezah in nedoločnosti tipičnega kubanskega obraza. Kubanci večino časa preživijo zunaj na ulici, klepetajo, poplesujejo in se spogledujejo z mimoidočimi. Glasba se sliši povsod in je sestavni del kubanskega življenja. Vsako mesto ima poseben klub, ki se imenuje Casa de la Trova ali Casa de la Musica, kjer igrajo lokalni ansambli in gostje plešejo pozno v noč. Kubanka na sliki je v ritmu salse na hoduljah s svojo karnevalsko skupino priplesala mimo nas ...

- Pogled na značilno hišo lastnika plantaže in tovarne sladkornega trsa. V 19. stoletju je kubanska sladkorna industrija cvetela zaradi potreb Amerike in Evrope. Takšna rast je bila predvsem mogoča zaradi več kot milijona afriških sužnjev, ki so jih pripeljali na Kubo in ki so takrat šteli več kot polovico prebivalstva Kube. Današnja Kuba je prav tako prepredena s polji sladkornega trsa – belega zlata, katerih obseg pa na žalost presega trenutno povpraševanje na trgu, zato polja samevajo, tovarne razpadajo, naselja delavcev so zapuščena ..., rum, pridelan iz sladkornega trsa, pa na Kubi še vedno teče v potokih.

- Barvita Kuba ponuja tudi drugačne obraze, predvsem ljudi, ki trdo delajo za borih 20 EUR na mesec. To so denimo ljudje z izobrazbo zdravnika ali farmacevta, ki te prigarane plače ne morejo zapraviti v trgovinah, ker tam ni mogoče ničesar kupiti ali pa so cene enormne glede na njihov zaslužek. Onemogočen je dostop do interneta, tujih časopisov, tujih televizijskih in radijskih postaj, odvzeta je svoboda govora, politična svoboda. Izhod iz države ni odobren, vsi pa sanjajo o Floridi – obljubljeni sanjski ameriški deželi, deželi stricov, tet, bratrancev in sestričen, ki jim je brez smrtnih žrtev uspelo prebegniti na ameriško stran.

V Trinidadu smo tudi proslavljali novo leto, in to dvakrat, po slovenskem in kubanskem času. Za novoletno večerjo smo si ilegalno v zasebnem stanovanju privoščili jastoge, ki so predvsem namenjeni za izvoz in jih oddajalci sob turistom ne smejo ponujati.

Po Trinidadu pa končno na dvodnevni trekking po hribovju Sierra Maestre, kjer se je medila in tudi leta 1959 rodila kubanska revolucija s Fiedelom Castrom na čelu. Sierra Maestre je zdaj zaščiten nacionalni park z bogato rastlinsko vegetacijo. Naša baza je bilo zaspano hribovsko mestece Masso, kjer smo si prvič upali poskušati dobrote ulične kubanske gastronomije, in to, si morate misliti, brez posledic v obliki želodčnih in podobnih težav, kar je dokaj presenetljivo glede na higienske in vročinske razmere. Pohodniška pot nas je vodila po stezah revolucionarjev, mimo njihovih lesenih hišic, grobov, nasadov rododendronov in pomaranč ..., lepi kraji za ustvarjanje revolucije.

Tako kot je El Comandante Castro svojo zmagovito pot iz Sierra Maestre nadaljeval proti Santiagu de Cuba, smo jo tudi mi. Santiago de Cuba je kubansko drugo največje mesto in je predvsem poseljen s črnsko populacijo, kar se odraža tudi v glasbi in utripu na ulici. Mladi in stari Kubanosi turistke neprestano ogovarjajo z besedami »linda, linda«, kar v slovenščini pomeni »lepa, lepa«, in si tako poskušajo kupiti vstopnico v Ameriko ali Evropo.

Iz kubanskega New Orleansa smo se zopet z avtobusom mimo znanega ameriškega oporišča Guantanamo namenili proti najbolj vzhodni točki Kube. Baracoa je staro, malce večje ribiško mestece, ki ga je v preteklosti že prizadel udarni morski val, kar je še vedno vidno na pročeljih prvih hiš. V Baracoji je spomenik Krištofu Kolumbu, ki je ob iskanju Orienta naletel na kubanski Orient.

Po napornem, a zanimivem raziskovanju celotne Kube je končno prišel čas za počitek na otočkih Cayo Coco in Guilermo. Peščena plaža s palmami za senco, z najbolj karibsko modrim morjem, in zgolj z malce oblački posejano sončno nebo sta bila prava odrešitev za počitka željne popotnike. Ker pa naša družina ni tipa ležernih turistov, smo si omislili cel kup aktivnosti, od snorkljanja, potapljanja, jezdenja po plaži, kajakiranja, jutranjega teka ..., super je bilo.

Ampak vsega lepega je enkrat konec in tudi naš dopust se je že bližal koncu, in sicer mimo Santa Clare, kjer je mavzolej s posmrtnimi ostanki Che Guevare, nazaj v Havano, kjer je razsajal takšen mraz, ki ga Kubanci že dolgo časa niso občutili. Nizke temperature je prinesel veter s Floride, kjer je prav takrat presenetljivo za njihove razmere padal sneg. Mraz na Kubi in sneg na Floridi ..., to je pa že preveč za Karibe ... Zadnji čas, da se vrnemo v našo drago Slovenijo. ●

- ▲ Pogled z razgledne terase najvišje stavbe v stari Havani: kontrast zlate kupole in dotrajanega tankerja, z malce domišljije lahko v motivu zaslitimo simboliko prekrasne Kube in oporečne revolucije ...

- ▲ Dan na tržnici. Približuje se 1. januar 2010, ko se slavi 51 let revolucije. Množica ljudi v objemu kolonialne arhitekture Havane nakupuje meso, sadje, zelenjavo in torte. Sliši se glasba, otroci imajo plesni nastop ... viva la revolution!

besedilo Anja Potočnik, glavna in odgovorna urednica

Veseli me, da smo odkrili nov talent, še posebej zato, ker ga bomo uporabili za popestritev časopisa SIJ. Talentiranec **Andrej Brumen iz Nožev Ravne** bo namreč svoje aforistične domislisce odslej delil z nami vseh v redni rubriki ...

Kdaj si začutil, da imaš aforistični žilni sistem?

Ko sem imel razširjene žile, sem ponavadi serviral prisotnim kar nekaj misli, ki pa nikoli (oziroma vsaj do pred kratkim) niso bile napisane na papir, tako da sem skozi leta (od še nepolnoletnosti) izgubil kar nekaj aforizmov. Drugače pa, če to imaš v sebi, pride na plan prej ali slej.

Slišala sem, da je bilo nekaj tega talenta položenega kar v zibelko.

Ja, čeprav oče ni ravno deloholik (vsaj fizično ne), se je očitno pri otrocih dokaj potrudil. Dejstvo je, da sem ta talent podedoval po njem (on je namreč v slovenskem prostoru med bolj znanimi pisca aforizmov in tudi pesmi ...), vendar se je on v tem že dokazal, jaz se še moram.

Kateri del dneva je najbolj aforistično ploden?

Največ idej se mi utrne ob jutranji kavi, ki si jo skuham doma še pred odhodom v službo, in pa v večernih urah (ob večerni kavi ☺). Drugače pa se navajam poleg sebe nositi beležko, saj se v glavi dogaja cel dan, in to dogajanje je treba arhivirati. Zanimivo je, koliko idej dobiš tekom dneva, če le znaš opazovati in poslušati.

Najin službeni kolega Egidij mi je rekel, da ideje kar bruha iz tebe.

Je to povezano s prihajajočo pomladjo?

Prihajajoča pomlad gotovo vpliva, da vsaj nekaj kar bruha iz mene (vprašajte mojo boljšo polovico). Ker je to dejansko moja prva aforistična pomlad, še ne morem reči, ali sem bolj ploden v spomladanskem času. Me pa drugi opominjajo, da je kar nekaj aforizmov seksualno nastrojenih in morda je to vpliv pomladi.

Si že bil kdaj zelo nerazumljen in si požel kakšno zamero ali tihe dneve?

Te stvari (nerazumljenje) se mi redno dogajajo, ampak ponavadi je obratno. Ko neka okolica ne razume, kaj si dejansko hotel povedati, lahko dokaj hitro sam izpadeš bedak.

Kar pa se zameri tiče, mislim, da še nikogar nisem posebej užalil, saj se zavedam, da pač različnim ljudem ne moreš enako servirati svojih idej. V osnovi jim lahko podaš isto misel, le embalažo izbereš drugačno.

Kako si se izvil iz te zagate? S prijaznejšim aforizmom?

Če se je že kdo počutil užaljenega, sem se seveda vprašal, ali sem res prestopil mejo dobrega okusa. Tako kot je treba cerkev ločiti od države, tako naj bo tudi opravičevanje ločeno od tvojega ega. Skratka, če si naredil napako, naj se ti ne bo težko opravičiti. Če pa sem stvar ocenil drugače, sem mogoče res uporabil še kakšno misel – vendar ta zagotovo ni bila prijaznejša.

Ženske so kot alkohol: prvo te omamijo, nato povzročajo glavobole, si zapisal. Smo res tako zdravju škodljive?

Saj niste. Priznati moram, da po povzročenem glavobolu tudi marsikdaj prinesete aspirin.

Pod aforizme se boš podpisoval z »Dejde«.

»Dejde« sem poimenoval samega sebe, ko sem začel govoriti, pa sem si mislil: zakaj ne bi bil »dejde« še sedaj, ko sem začel pisati.

Ali obstaja kakšen aforizem o aforistih?

Sicer se ne spomnim nobenega, vendar sem prepričan, da jih je kar nekaj. Pa naj bo za konec moj prvi aforizem o aforistih: Aforist je pisatelj, ki v kratkem stavku lahko pove dolgo zgodbo.

AFORISTIČNA ŠARŽA

besedilo DEJDE

Venerin griček je vzpetina, ki jo je marsikdaj težje osvojiti kot najvišje gore sveta.

Čeprav je v službi zaužil največ pijače, je bil ozko grlo proizvodnje.

Policija je dobrodelen krojač, ki še najrevnejše lahko dobro zašije.

Gostilna je edina banka, kjer so vse stranke sposobne plačevati obroke.

Ženske so kot alkohol: prvo te omamijo, nato povzročajo glavobole.

Ko ni več vedel, kako bi še ustregel svoji ženi, je domov začel prihajati v rožicah.

besedilo Boter Špik

ŠPIKOV KOT

Rman uporabno je zdravilo
in prav vsakdo ga pozna,
saj raste ga povsod obilo,
zelo opevan ni zaman.

Učinkov stranskih ni se bati,
nanj alergičen je malokdo.
Za apetit ga gre jemati
in če v trebuhu je hudo.

Če vetrovi po črevesju ropotajo,
če boleče ženske so stvari,
cvetovi to blažiti znajo,
da teh tegob več skoraj ni.

Kalij v njem spodbuja nam ledvice,
niža pritisk in čisti kri.
Brez sladil ga pij! To je resnica.
Z njim dočakaš dokaj dni.

Robida s trni je obdana,
da bode, grabi kar počez,
a korist plodov je davno znana.
Da je zdravilna, to je res.

Listi živce pomirjajo, krepijo,
v mešanici je prav dober čaj.
Tisti, ki za »cukrovo«
trpijo, in vsakdo drug ga užije naj!

Sadež si jaz s smetano pripravim,
borovnic, malin pridanem vmes.
Tako z zdravjem se postavim.
Se na meni vidi prav zares.

Rožlin je slez. Tako se reče.
Kot okrasno rožo ga poznamo.
Če kašelj dolgo se nam vleče,
zdravilo kar pri roki imamo.

Cvetov najlepših si nabere,
lepo jih v senci posušim,
s čajem grlo si operem
in lažje kašljam, ker kadim.

To res ni hvalevredno,
a kaj morem, sem kaj čuden tič.
Ne rečem, da kadil bom vedno,
a za zdaj še nisem storil nič.

Morda se to bo spremenilo,
premorem nekaj še odlik.
Z voljo se bo to zgodilo.
O, Bog pomagaj!

SMEH JE POL JABOLKA

NE MORE JESTI

»Tako sem zaljubljen v Lenko, da ne vem, kako bi ji to povedal.«

»Ko jo boš srečal, ji reci, da jo imaš tako rad, da še jesti ne moreš več,« svetuje prijatelj. Ko Lojze spet sreča Lenko, zardi in ji plaho reče:

»Lenka, ko te zagledam, me mine ves apetit.«

NE TOŽARI

»In zakaj si spet dobil cvek v šoli?« oče razburjeno vpraša sina.

»Bil sem odločen, da nekoga ne bom zašpecal.«

»In zato si dobil negativno? Koga pa si ščitil?«

»Učitelj je na vsak način hotel izvedeti, kdo je ubil Julija Cezarja.«

RES JE NOR

Milijonar je več mesecev obiskoval psihoanalitika. Ko je po koncu obiskov prejel račun, je presenečeno dejal: »Groza! Jaz moram biti pa res nor!«

POMOTA

»Ja, no, vsakdo se lahko zmoti!« je rekel jež in zlezal s sirkove krtače.

MOŽGANSKI KRIŽKRAŽ

AVTOR: DRAGO RONNER, ACRONI	SPOLNA CELICA	SLOVENSKA JEZIKO- SLOVKA (MARTINA)	VIŠAVA (NAREČNO)	TREŠČICA, ZADERIKA	VISOK GORSKI VRH	SLOVENSKI KOLESAR (TOMAŽ)	NEKDANJI JAPONSKI POLITIK (HIROBUMI)	CEVČICA	PREBIVALEC ALZACIJE V FRANCIJI	LANDES JE FRANCOSKI DEPARTMA.	KONFLIKT, PREPIR	GRŠKI LIRIK Z OTOKA LESBOS	STARI OČE	NEMŠKA KNJIŽEVNICA SEIDEL	SEJA	STANJE TREZNEGA ČLOVEKA
ŽENSKA, KI GOVORI, PRIPOVEDUJE										MOŠKI, KI UŽIVA, KADAR KOGA MUČI						
STAROGRŠKI FILOZOF										SLIKANJE NA PROSTEM ZDRAVILNA RASTLINA						
ZACETEK MISLI																
ERIKA ŽNIDARŠIČ			ANA V DALMACIJI SKUPINA STOTIH LJUDI				SOBA V KMEČKI HISI METAL						NEKDANJI AVSTRIJSKI SMUČAR (HANS)	TONE ZORN STROKOV- NJAK ZA RADIOLO- GIJO		
SRBSKI IZUMITELJ (NIKOLA)						PLAZILEC BREZ NOG VEROUČI- TELJ				SLOVENSKI PEŠNIK (LUKA) HALOGENA PRVINA						
HRVAŠKI PISATELJ KOVACIČ					KAREL OŠTIR V STRUGI TEKOČA VODA			ČETRTI RIM. KRALJ VRH KONI- CASTEGA ORGANA			ALB. POLIT. (FATOS) NEKDANJI KOZAŠKI POVELJNIK					
NAJADE SO STAROGRŠKE VODNE NIMFE.	OKZOST	NEKDANJI OSMOŠOLEC SLOVENSKI KARTOGRAF (IVAN)								DEPARTMA V JZ. FRANCIJI KANOVO PODROČJE						
KONICA				ZAZNAVA S PRSTI NEPRIJE- TEN OBCUTEK					NAŠA ALPSKA DOLINA VODILO, GESLO				METRIČNI POUDAREK STRAN NEBA			
KONEC MISLI															DANSKI OTOK V MALEM BELTU	KRADLJI- VEC
SODOBNIK KELTOV						NEKDANJI NORVEŠKI KRALJ DANIEL IVERNEL					POTOMEČ BELCA IN ČRNKE GRŠKA ČRKA					
STARO- GRŠKE VODNE NIMFE							IME VEČ SLOVEN- SKIH KRAJEV									
PREBIVALEC ANAMA							GAMETA JE SPOLNA CELICA.	PEŠNIK ŽUPANČIČ					PRIPADNIK GOTOV			